

Přepis VSV ze dne 11. června 2013:

„Nová maturitní zkouška“

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Vítám vás na veřejném slyšení k problematice školství. Paradoxně to bude tentokrát ke státní maturitě. Řada z vás již se tady zúčastnila v minulosti a já si dovoluji hned na začátku konstatovat: kdyby byly připomínky, které byly vzneseny na půdě Senátu Parlamentu České republiky vyslyšeny, tak možná bychom si řadu problémů mohli odpustit, které se objevily v prvních dvou letech maturitní zkoušky. Vzhledem k tomu, že stojíme teď na rozhraní, protože státní maturita – a o tom asi bude mluvit pan náměstek – je zamrzena tuším na dva roky, ta současná podoba, a my se musíme bavit, jaká bude budoucí státní maturita, jestli to bude maturita, která má plnit nějaké srovnání, nebo to má být přijímačka na vysoké školy, nebo dokonce to plnit všechno najednou, nebo jestli maturita má být zvlášť pro všeobecně vzdělávací školy, zvlášť pro odborné školy. To by mělo být také tématem dnešního projednávání. Smyslem tohoto veřejného slyšení je, abychom už konečně nastavili státní maturitu tak, aby byla dlouhodobě respektována středoškolskou veřejností, ale i laickou veřejností, aby byla funkční a abychom už konečně ji neměnili každým rokem. Kdo z vás se bude chtít zapojit do diskuse, tak jak po mé levici tam u pana ředitele gymnázia by měly být, tak i po mé pravici by měly být přihlášky do diskuse. Poprosím vás vždycky vyplnit a můžete to předložit tady u mě k pultíku. Paní tajemnice vám je teď ukazuje. S tím, že celé veřejné slyšení je nahráváno, jak vy jistě víte, ale není to asi pro nás žádná novinka. Bude z toho záznam a ten záznam bude také viset i na webu Senátu PČR. Takže toliko úvodem, jak to bude probíhat. Asi tak po hodině a půl bychom si udělali krátkou přestávku na kávu. Já předpokládám, paní tajemnice, že to je zase v těch místech po mé levici v salóncu, a poté bychom dokončili blok diskusí a chýlili bychom se k závěru. A vzhledem k tomu, že o státní maturitu a její podobu má zájem i Jednota českých matematiků a fyziků, snaží se i hodně promlouvat do podoby státní maturity, tak první příspěvek právě bude předsedy Jednoty českých matematiků a fyziků pana doktora Kubáta a já ho tímto prosím, jestli by přešel k pultíku. Ti, kteří budou hovořit přímo od pultíku, tak tam máte takový zelený obdélníček; ten, když zmáčknete, tak se rozsvítí červeně mikrofon a můžete hovořit. Pak ho prosím zase vypněte. A poté v diskusi panelisté už můžou mluvit z místa a nemusí chodit k pultíku. Můžou si zapnout mikrofon přímo před sebou. Pane doktore, máte slovo.

RNDr. Josef Kubát, předseda Jednoty českých matematiků a fyziků: Přeji hezký den, vážení přítomní. Dovolte mi úvodem předeslat, že Jednota českých matematiků a fyziků, která byla založena 28. března 1862 a právě na den si v loňském roce připomněla 150. výročí svého založení v pražském Karolinu, má po celou dobu existence v podstatě neměnné cíle: zlepšovat výuku matematiky a fyziky na školách všech typů, připravovat učebnice matematiky a fyziky, motivovat žáky a studenty ke studiu přírodních a technických oborů, vyhledávat talenty, pečovat o ně, podporovat a rozvíjet matematiku, fyziku a další technické obory jako vědu. Současný stav našeho školství nepokládáme za dobrý, a proto jsme předložili návrh na uspořádání tohoto veřejného slyšení v Senátu. Chci se zaměřit ke čtyřem problémům. Za prvé nejprve ke všeobecnému vzdělávání. Vzdělanost země je znakem jejího zdraví a prosperity. Úloha všeobecného vzdělávání je nezastupitelná. Je to hlavně úkol základních a středních škol. Právo na vzdělávání mají všichni občané. Je to důležité i pro celou společnost. Právo na vzdělání nelze nikomu zaručit. Nemá-li žák zájem, potřebnou vůli, vzdělanost mu nikdo nevdechne. Oprávněně mluvíme o klesající úrovni znalostí našich žáků. Co je příčinou? Příčin je mnoho, často spolu souvisejí. Je třeba je odstraňovat promyšleně a komplexně. Podle mého názoru je jednou z příčin zavedení RVP a ŠVP, celkově příliš liberální prostředí a nekonceptnost školské politiky po roce 1989. Jen od roku 2000 Ministerstvo školství předložilo čtyři dlouhodobé záměry naší výchovně vzdělávací soustavy – v letech 2002, 2005, 2007 a poslední 2011. Zrušení osnov pro jednotlivé typy a obory škol bylo učiněno bez vědeckých nálezů a zjištění, nebylo konzultováno s učitelskou veřejností, bylo nařízeno shora. Naučme se přiznat chyby, a když se něco nepovede, vraťme se k tomu osvědčenému, k tomu, co fungovalo. Dnes je často škola posuzována podle toho, kolik má interaktivních tabulí, do kolika projektů jsou žáci školy zapojeni. V dnešní době jsou až příliš často vyslyšeni jedinci a různé iniciativní skupiny. Mnozí experti, kteří asi o škole a vzdělávání potřebný přehled nemají, kritizují, že na školách je dril, navrhuje slovní hodnocení žáků apod. Škola bez námahy je jednoznačně

nepotřebná. Škola se bez jistého minima drilu nikdy neobejde. Aby mohl žák s učitelem, se spolužáky komunikovat, musí znát pojmy, jejich souvislosti. Komunikace a vyjadřování žáků jsou na velmi slabé úrovni. Je to mimo jiné i daň novodobé počítačové techniky, kdy mnoho žáků spoléhá, že znalosti jsou v konečných prstech na klávesnici. Ve školství máme krizi. Jak se projevuje? Žáci mají stále slabší výsledky. Kdyby se použili písemné testy přijímacích zkoušek před 15-20 lety, mnoho uchazečů o vysokoškolské studium by nebylo přijato na vysoké školy. Klesá motivace žáků, žáky studium nezajímá, klesá autorita školy a učitele, narůstá napětí na školách, horší se vztahy mezi učitelem a žákem, roste agresivita žáků. Příčiny? Je to příliš mnoho rychlých a nepřipravených změn. S podílem všeobecného vzdělávání jsme na jednom z posledních míst zemí EU. Za druhé, příprava učitelů. Na školách musíme bojovat proti dvěma věcem. Proti lenosti žáků – je to věcí hlavně žáka, jeho pracovitosti a zodpovědnosti v jeho přípravě a přístupu ke studiu a stejně tak musíme bojovat proti nudě ve třídě. A to je věcí učitelů. Odborná i lidská mdlost některých učitelů je nežádoucí. Vystudovat pedagogickou fakultu a stát se učitelem není dnes velký problém, ale stát se dobrým a kvalitním učitelem je už náročné. Jen učitel, který svůj předmět odborně i metodicky ovládá, rozumí tedy svému řemeslu, má rád děti a rád učí, což žáci rychle poznají, jenom ten má potřebnou autoritu a žáky správně motivuje k pracovitosti a zodpovědnosti. Dobří učitelé jsou základem úspěchu ve výchovně-vzdělávacím procesu. Motivace je alfa a omega školy. Nejvíce se žáci naučí od učitele, kterého uznávají pro jeho odborné i morální vlastnosti. Úloha učitele je ve výchově i ve vzdělávání nezastupitelná. Dnes se bohužel ke studiu učitelských oborů nehlásí právě nejlepší absolventi středních škol. Přesto je velmi třeba, aby všechny pedagogické fakulty a další vysoké školy, které vzdělávají budoucí učitele, velmi zvýšily nároky. Podle mého názoru by měly pedagogické fakulty připravovat učitele pro základní školy a filozofické, přírodovědecké fakulty, matematicko-fyzikální fakulta a fakulta tělesné výchovy pro školy střední. Máme u nás celkem 19 fakult, které vychovávají budoucí učitele. Práce učitele v současné společnosti není náležitě oceněna. Stále chybí program profesního růstu učitelů. Chci zdůraznit, že zvýšení platů učitelům je dvojznačné. Nikde není dokázáno, že toto zvýšení platů zkvalitnilo na školách výuku. S učiteli je třeba stále pracovat. Učitelé se musejí celoživotně vzdělávat. Proto je potřebné, aby ředitelé škol měli finance, a tím možnost vysílat učitele na semináře, konference. Uvědomme si, jak velké absence učitelů byly na školách před třemi lety, když se připravovala státní maturita, jak byla výuka narušována a jak nehorázně velké byly finanční náklady. O efektu silně pochybuji. Jednota systematicky v jednotlivých krajích i celostátně pořádá pro učitele základních i středních škol semináře a konference. Ministr školství Petr Fiala 6. února letošního roku představil plán na zkvalitnění českých škol všech stupňů. Předložil deset kroků, z nichž pět se týká základní a střední školy a pět vysokého školství. Krok druhý se týká posílení zájmu dětí o matematiku a technické obory. Krok pátý – snížení byrokracie a získání více času na výuku. Papír jako mnohokrát už dříve snese všechno, a tak mě jen zajímá, jak a kdo bude sledovat plnění těchto úkolů. Za třetí se zmíním o péči o talenty. Jednota je odborným garantem několika předmětových olympiád a soutěží. Skupiny vysokoškolských a středoškolských učitelů jako členové výborů předmětových olympiád připravují naše reprezentační družstva na mezinárodní olympiády a soutěže. Zdůrazňuji, že družstva na tyto mezinárodní soutěže vysílá Ministerstvo školství. Musí být proto naprostou samozřejmostí a povinností, že náklady v plné výši hradí Ministerstvo školství. Opak je však v současné době pravdou. V loňském roce ministerstvo převedlo na jednotu 80 % nákladů s tím, že zbytek má uhradit Jednota a v letošním roce Jednota dostala jen 68 % nákladů. Chybí nám asi 450 tisíc. Je absurdní, abychom reprezentaci ČR hradili z našich členských příspěvků. V letošním roce finanční náklady dorovnáme, ale tady jasně říkám, že to je naposledy. Pokud v příštím roce ministerstvo finanční náklady nepokryje v plné výši, na některou mezinárodní soutěž české družstvo nevyšleme. Nebude to na mezinárodním fóru naše ostuda, ale ostuda České republiky, potažmo Ministerstva školství. Olympiád se dnes účastní 80 až 100 zemí celého světa. Chci zdůraznit, že Jednota, která organizuje dvě nejstarší olympiády matematickou a fyzikální od roku 1951, resp. 1959, je jediným subjektem, který má pro organizování celkem pěti soutěží odborné předpoklady a potřebnou kapacitu v podobě rozsáhlé sítě učitelů matematiky, fyziky a informatiky, vědeckých pracovníků v těchto oborech a má i mnoho mezinárodních kontaktů. Jednota českých matematiků a fyziků má přirozeně velký zájem v této činnosti péče o zájemce o studium matematiky a fyziky a dalších příbuzných věd i nadále pokračovat. Nechceme nic jiného, než vytvoření nutných podmínek pro organizaci, různá soustředění apod. Organizujeme soustředění nejlepších řešitelů různých kategorií. Z finančních důvodů si musejí účastníci přispět na stravu. Zkusme požadovat na našich hokejstech, fotbalistech, tenistech, že si budou na soustředění hradit stravu. Z čeho by to, chudáci, ze svých

platů hradili? Čtyřčlenné družstvo tenistů doprovází určitě 6-10členný doprovodný tým. My máme problémy, když nutně požadujeme, že každé družstvo na mezinárodní olympiádu mají doprovázet dva pracovníci. Obdrželi jste nebo si můžete vzít materiály o české účasti na mezinárodní matematické olympiádě v posledních 10 letech. Další informace vám ve svém krátkém diskusním příspěvku podá předseda komise pro talenty Jednoty pan doktor Jan Kříž. Poslední se chci vyjádřit k nové maturitní zkoušce. Jedním z nejvýznamnějších fenoménů české vzdělávací politiky po listopadu 1989 se stala společná část maturitní zkoušky. Před třemi roky jsme ji jako jasně nepřipravenou politicky rozjeli a nyní za jízdy ji upravujeme, předěláváme a tvoříme, přičemž konečný cíl jsme doposud ještě nestanovili. Takže jedeme někam a vlastně nevíme kam. Jednotná maturitní zkouška pro maturanty tří různých druhů – malinko to zeštíhlím – gymnázia, střední odborné školy, střední odborná učiliště je velkým omylem současné školské strategie. Mimo jiné je ve velkém rozporu s oprávněně kritizovanými rámcovými a školními všeobecnými programy těchto škol, které mají jasně jiné vzdělávací cíle. Rozdílné typy vzdělávání, rozdílné programy vyžadují také rozdílnou maturitní zkoušku. Společnou maturitní zkoušku pro všechny druhy středních škol nelze vědecky obhájit a zdůvodnit. Je krokem, který negativně ovlivní úroveň vzdělávání v ČR. Požadované znalosti a dovednosti jsou hluboko pod úrovní, která je u maturitní zkoušky v moha státech – v Polsku, Maďarsku, Slovensku, Rumunsku, Německu, Francii, Velké Británii atd. Je nutné se ptát, na základě jakých vědeckých zjištění došlo k tak výraznému snížení požadované úrovně. Byly vypracovány komparační studie v zemích OECD? Byla problematika maturitní zkoušky z matematiky diskutována s odbornými matematiky vysokých škol z oblasti didaktiky matematiky? Jaká je odborná erudice a vzdělání navrhovatelů takové maturitní zkoušky? Pro gymnazistu je náročnost současné maturitní zkoušky z matematiky demotivující! Nebo je snad cílem chlubit se vysokým procentem maturantů populačního ročníku? Mnohem více je na místě stydět se. Máme stanoven či ujasněn samotný smysl a cíl maturitní zkoušky? Podle mého názoru jejím základním smyslem je systematické a ucelené zopakování základních partií jednotlivých maturitních předmětů se zdůrazněním vzájemných souvislostí. Nosnými předměty vzdělávání na základní a střední škole jsou a musejí být mateřský jazyk, cizí jazyk a matematika. Proto a nejen proto Jednota požaduje, aby se matematika stala třetím povinným předmětem společné části maturity, a to třeba i postupně – nejdříve na gymnáziích a následně na středních odborných školách. Čím dříve, tím lépe pro naše střední i vysoké školy. Pan ministr Petr Fiala uvádí, že to může být nejdříve v roce 2020, takže to může být třeba také v roce 2039. Měli bychom nejdříve upravit rámcové vzdělávací programy gymnázií, pokud je dokonce nezrušíme, a to tak, že zrovnoprávníme minimální dotaci hodin na 12 u všech tří nosných předmětů. Matematika má v současném RVPG jen 10 hodin a není povinným předmětem v maturitním ročníku. Maturitní zkouška z matematiky by měla být zadána na dobu tří hodin – 180 minut – a musí obsahovat v poměru 1:1 úlohy s uzavřenou odpovědí a úlohy s otevřenou odpovědí. Letošní uváděná 20procentní neúspěšnost v matematice mě osobně vůbec nepřekvapuje. Je to však výrok, který nemá správnou vypovídací hodnotu. Je třeba uvádět procento neúspěšnosti zvláště u gymnázií, zvláště u středních odborných škol a zvláště u středních odborných učilišť. Je třeba si uvědomit, že samotná státní maturitní zkouška a zvláště pak v současné podobě kvalitu vzdělávání v žádném případě nezvýší. Bohužel lze předpokládat, že někteří učitelé se mohou zaměřit jen na jednoduché příklady z dosavadních maturitních testů, a tím půjde úroveň znalostí prudce dolů. Měli bychom udělat důslednou analýzu současného stavu a přiznat, co jsme dělali špatně. Velkým problémem po dobu tříleté existence státní maturitní zkoušky je opisování. Dokud Ministerstvo školství a Česká školní inspekce tvrdě nezasáhne proti ředitelům a učitelům škol, na kterých se opisuje, bude se opisovat i dál a budou se vyrábět úspěšní maturanti. Celý maturitní test byl pro gymnázia a střední odborné školy nepřiměřeně lehký. S kolegyní zde přítomnou Janou Plíškovou ze Základní školy Resslera v Pardubicích jsme z maturitního testu vybrali 16 příkladů, které jednoznačně odpovídají probírané látce základní školy. Za úspěšné vyřešení těchto 16 příkladů lze dosáhnout 33 bodů z 50 možných u celého maturitního testu. Jeden příklad omylem zadán nebyl, takže nakonec bylo zadáno 15 úloh s možným ziskem 31 bodů. Maturant byl úspěšný, když získal z 50 bodů aspoň 17, tedy třetinová úspěšnost. Tři žáci dosáhli 25, 17, 17, takže vlastně by odmaturovali jen z 15 příkladů základní školy. A dokonce kolegyně zadala trochu zúžený test i žákům osmého ročníku a tam celkově z 33 žáků 19 dosáhlo aspoň třetinovou úspěšnost. Měli bychom se skutečně nad tímto zamyslet. Vážení přítomní, děkuji vám, že jste mě vyslechli. (Potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Já také děkuji. Já jsem zatím využil času při tom příspěvku a rozhlížel jsem se po sále a viděl jsem tady známé tváře a asi odhadem tak 12 názorových proudů, jak má vypadat státní maturita. To je vidět, jak naše školství je košaté. Možná bude zajímavý pohled, určitě se budeme věnovat jenom maturitě, ale možná bude zajímavý pohled bývalého ministra školství, protože když jsme jednali s Petrem Fialou na téma maturit, tak tam padla jedna zajímavá věta a já s ní naprosto souhlasím, že systém, který dopustí, že 20 % studentů dojde až k maturitě a propadne u maturity, čtyři roky je na nějaké škole, tak je mimořádně neefektivní. Když si vezmete finance vynakládané na přípravu studentů, a když těch 20 % studentů poté nemá žádné ukončení, tak to vidíme jako velký problém. Proto Ministerstvo školství připravuje nějakou alternativu, o které nám určitě řekne pan náměstek. Ale vzhledem k tomu, že státní maturita jako taková se připravovala už delší dobu, tak bude určitě zajímavý i příspěvek bývalého ministra školství pana profesora Piňhy a já ho teď poprosím k mikrofonu.

prof. PhDr. Petr Piňha, CSc.: Dámy a pánové, dostal jsem 10 minut. Čas, kdy jsme si nalhávali, že je to v našem školství přímo úžasné, snad končí. Faktický úpadek a vážnou krizi vidí všichni a tvrzení, že přeci jsou i dobré školy a kvalitní absolventi, neříká nic víc, než že řídké výjimky potvrzují pravidlo. Po více než 20 polistopadových letech musíme přiznat, že naše školství je v dezolátním stavu. Protiargument, že v různých mezinárodních srovnáních se pohybujeme v pásmu průměru, je výmluva. V dané situaci, která volá po řešení, nemá smysl hledat viníka, ale má smysl pojmenovat chyby, ke kterým došlo a jejichž neblahé důsledky známe. Za první. Revoluční rozmetání všeho trvale platného namísto odstranění ideologických pout z doby totality. Důsledkem je předimenzování vysokého školství, disproporce středního školství a propad učňovských oborů, množství neuplatnitelných graduovaných lidí a nedostatek středních a nižších kádrů. Za druhé. Zavedení financování, které se hodí pro výrobní podniky, nikoliv však pro oblast vzdělávání. Důsledkem je levná výroba špatného zboží, které se obtížně a opětovně recykluje. O degradaci dětí na polotovary, učitelů na obsluhu automatů a absolventů na výrobek ani nemluvíme. Za třetí. Až k absurditám přehnaný výklad práv na vzdělávání, práv dítěte a práv rodičů. Důsledkem je rezignace na skutečnou vzdělanost a současně s tím i znemožnění výchovného působení všech pedagogů a přesouvání zodpovědnosti z rodin na školy. Za čtvrté. Neustálé zavádění inovací, nepromyšlených experimentů, které prosazují lobbystická uskupení školského byznysu. Důsledkem je chaotizace školského systému, kolísání standardu, ale především úplné znechucení učitelských sborů. Za páté. Odklon od meritorních otázek vzdělanosti k populistickému využití a řeknu zneužití dětí pro předvolební kampaň. Důsledkem je dlouhodobé neřešení problémů, které narůstají, a neustálé novelizace, které mění byrokratické postupy. To stále víc zatěžuje školy, ale nic podstatného to neřeší. Současný stav státní maturity je klasickým příkladem situace v našem školství. Jedinou zkouškou nelze nastavit standard pro všechny typy škol. Mnohaleté přípravy a pak změny každý rok uvedly do apatie učitelské sbory, vyděsily nebo demotivovaly žáky. Zákonem byl založen nákladný ústav, který nemá smysl dávající náplň, ale produkuje spousty zbytečných a zavádějících ukazatelů, které jsou municí v nezasevěném informování a debatách. Otevřely se dveře firmám vzdělávacího byznysu, které využívají mediálně vyvolávané obavy rodičů a určují, co a jak je vyžadováno a zkoušeno. Politická reprezentace se hlasitě ozývá před voliči, ale věci buď nerozumí nebo rozumět nechce a poslouchá hlučné nátlakové skupiny namísto věcné odborníky. Důvěra občanů ve školy klesá a viněni jsou učitelé, kterým je bráněno ve výkonu jejich povolání a jsou uráženi jako odborně neschopní a mravně nespolehliví. Administrativní složitost a délka trvání maturit omezují práci škol. Na legitimní otázku, jak z toho ven, musím na prvním místě říct, že dostane-li se někdo do slepé uličky, musí se vrátit až k rozcestí, kde udělal chybu. Pak už mohou jen upozornit na implikace, s nimiž je třeba počítat. Budeme-li otázky vzdělanosti, školských zákonů a kádrového zajištění národního hospodářství stanovovat podle zisku hlasů v nejbližších volbách, bude dál klesat úroveň škol a vzdělanosti, dojde k vážnému poškození národního hospodářství a těžko řešitelným problémům zaměstnanosti. Budeme-li dál vybízet a nutit školy, aby získávaly žáky, místo aby se žáci snažili dostat na nejkvalitnější školy a udržet se tam, bude se naše školství dál proměňovat v zábavní byznys. Budeme-li měřit kvalitu vzdělanosti počtem diplomů, dojde k jejich inflaci, vzdělanost poklesne a elity se utopí v průměru. Jednotlivci se budou prosazovat individuálně a zcela neinstitučně. Nevrátíme-li do základního a středního školství řád a nedáme-li učitelům potřebná práva a dokonce i ochranu zákonnou cestou, ani nejlepší z nich neobhájí svou stavovskou prestiž, budou na svou práci rezignovat tak, jak se to již děje. Pak se ovšem musíme vzdát jakéhokoliv požadavku na výchovu dětí a mládeže a prohloubíme mravní krizi společnosti. Pokud

navazující školy neurčí požadavky na znalosti žáků ve stupni předchozím, nebudou nižší stupně vědět, co mají učit, a nevytvoří potřebné základy pro další vzdělávání. Můj čas je vyčerpán. Seznam implikací nikoliv. Proto provedu jejich zobecnění. Nevrátíme-li se k rozumu a nezačneme respektovat skutečnost, budeme se dostávat na stále vyšší úroveň papírovacího výkaznictví, jednoho dne z ní spadneme na realitu, která zůstane neměnně pevná a rozpláceme se jako přezrálá nahnílá máslovka. Devět a půl minuty. Piťha. (Dlouhý potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Děkuji. Děkuji za vystoupení i za dodržení času a nyní bude mít možnost vystoupit zástupce Ministerstva školství. Ministerstvo vyslalo svého náměstka pana Jindřicha Fryče, který má zajímavý název svého příspěvku: Jednodušší, levnější a lidštější maturita a jak dál po roce 2014. Máte slovo, pane náměstku.

PhDr. Jindřich Fryč, náměstek MŠMT ČR: Vážený pane senátore, vážené dámy, vážení pánové, já vám přeji hezké úterní dopoledne. Po takovémto excelentním vystoupení pana profesora Piťhy se mi bude hovořit velmi těžce a jako zástupce Ministerstva školství prosím přijměte mé vystoupení z pozice úřadu, který zde zastupuji, a jeho tematizování tomu také samozřejmě odpovídá. Já bych chtěl na začátek ale poděkovat za organizaci dnešního veřejného slyšení, o kterém se domnívám, že je velmi dobře, že se koná, a je také velmi dobře, že se koná v tuto chvíli, kdy máme za sebou průběh maturitních zkoušek v tom jarním termínu. Na úvod mi dovoluňte ale omluvit pana profesora Petra Fialu, ministra školství, mládeže a tělovýchovy, který v tuto chvíli předává nebo bude předávat profesorům jmenování společně s panem prezidentem, a proto se nemůže tohoto veřejného slyšení osobně účastnit. Když dovolíte, tak v úvodu svého vystoupení bych rád shrnul kroky, které byly v organizaci maturitní zkoušky od loňského podzimu provedeny. Dále bych připojil stručnou informaci o průběhu maturity na jaře tohoto roku a ve druhé části bych vás chtěl seznámit s dalšími záměry Ministerstva školství, které v oblasti maturitní zkoušky máme. Jak jistě víte, v loňském roce byla provedena novela školského zákona a sní související prováděcí vyhlášky, která vedla k jistému zjednodušení maturitního modelu, který aktuálně spočívá v jedné úrovni obtížnosti. Ve společné části maturitní zkoušky je povinná zkouška z českého jazyka a literatury a dále si studenti povinně volí mezi zkouškou z cizího jazyka a matematiky. Hodnocení písemných prací z českého jazyka přešlo zpět na školy a s ním zase počet nepovinných předmětů ve společné části. Doba na podání žádosti o přezkoumání výsledků nebo průběh zkoušky byla prodloužena z 10 na 20 dní. Tolik souhrn hlavních změn, které byly v maturitní zkoušce od letošního roku provedeny. Změna modelu a přijatá opatření se promítla rovněž do finanční náročnosti maturitní zkoušky. Náklady na konání maturitní zkoušky se v letošním roce snížily na straně CERMATu na 171 mil. Kč., v příštím roce očekáváme náklady ve výši 156 mil. Kč. Sluší se také připomenout, že již nyní projekt maturitní zkoušky jako takové financován z prostředků Evropského sociálního fondu. Máme za to, že už teď můžeme říci ve vztahu k letošnímu ročníku, že se podařilo splnit hlavní cíl, který jsme si v létě a na podzim loňského roku předsevzali, to znamená snaha o stabilizaci situace, nepoškozovat zájmy studentů a dát maturantům i školám jistotu, jak bude maturitní zkouška v tuto chvíli probíhat. Máme také za to, že maturita letos – generelně řečeno – probíhá dobře. Máme za to, že i v mnohem lepší atmosféře a podmínkách. V období před zahájením maturit, a to bych zde rád zdůraznil, jsme se zaměřili na zlepšení informovanosti a přehlednosti celé zkoušky, což jak mám možnost hodnotit, hodnotí pozitivně jak učitelé, tak i sami studenti. Maturanti měli letos k dispozici i telefonickou a e-mailovou informační podporu, uskutečnily se desítky seminářů, školení a byly zveřejněny ilustrační testy. Na základě diskuse, která se v loňském roce velmi silně v této oblasti vedla, jsme posílili také oblast validace testů, která je důležitou součástí maturitní zkoušky jako takové, a vedle validační komise CERMATu jsme ustanovili ještě nezávislou odbornou komisi Ministerstva školství, která zajišťuje vyšší míru objektivitu průběhu maturit a má svůj význam pro naplnění rozsudku Nejvyššího správního soudu, který tento postup Ministerstvu školství uložil a stanovil nezávislost a individuální posouzení každé jednotlivé žádosti o přezkoumání. Je to poměrně dosti důležité opatření, které se v letošních přezkumech samozřejmě promítne. Navíc bych řekl, že to té odborné komise Ministerstvo školství přizvalo odborníky jak z akademické obce, tak odborníky na testologii a didaktiku a také odborníky z Národního ústavu pro vzdělávání na oblast kurikul. Mohu říci, že všechny testy pro letošní maturitní zkoušku byly shledány v souladu s katalogem požadavků a obě ustanovené validační komise potvrdily, že zadání byla korektní. Nyní krátce k výsledkům maturit v letošním roce. Školy mají za sebou společnou a profilovou část maturitní zkoušky. Já bych rád využil dnešního setkání k tomu, abych informoval, že Ministerstvo

školství v důsledku povodní vydalo opatření, kterým prodloužilo možnost konání maturitní zkoušky do 20. června z toho důvodu, že i vyslyšelo požadavky škol, které byly z logických důvodů zasaženy touto živelnou katastrofou, nicméně dá se říci, že maturitní zkoušky de facto máme za sebou. Výsledky didaktických testů odpovídají zhruba loňským výsledkům, i když srovnání není rozhodně jednoduché, protože vloni, jak víte samy, byly dvě úrovně obtížnosti. Podrobněji o tom bude hovořit pan ředitel Zíka, takže ode mne pouze velmi stručně. V češtině bylo letos u didaktického testu neúspěšných 1,9 % žáků, u písemné práce letos neúspěšných 2,5 % žáků. Didaktický test nesložilo z cizího jazyka 2,6 % maturujících, v případě písemné práce z cizího jazyka 4,2 % žáků. Co tady bylo řečeno od pana předsedy Jednoty matematiků a fyziků, musí nás samozřejmě zneklidňovat výsledky dětí v matematice, kdy zkoušku neudělalo 20,6 % žáků. V porovnání s loňským rokem neúspěšnost v základní úrovni obtížnosti byla 16,3 % a na vyšší úrovni 2,9 %. Výsledky matematiky odpovídají tomu, co víme z mezinárodních i národních srovnávacích testů, totiž že české děti mají prostě problémy s matematikou. My se snažíme z pozice ministerstva přicházet a dělat konkrétní opatření na podporu rozvoje matematiky a přírodních věd. Jednak aktuálně podporujeme rozšíření metody výuky matematiky profesora Hejného mezi pedagogy prostřednictvím Národního institutu dalšího vzdělávání, ale podporujeme i projekt Matematika s chutí či jsme vyhlásili cílený dotační program pro nestátní neziskové organizace na podporu matematické gramotnosti. Zpátky, a to už velmi naposledy, k maturitě a jejím výsledkům jako takovým. Pro vaši informaci, dosud jsme obdrželi 2445 žádostí o přezkum, což je zhruba 86 % loňských žádostí v porovnání s loňským rokem. Jde o jistý úbytek. Na druhou stranu se do tohoto čísla dle našeho názoru promítá i to, že jsme prodloužili dobu na podávání žádostí o přezkum, což ale považuji za spravedlivé a správné. Nejvíce se odvolávají žáci k průběhu maturitní zkoušky z matematiky. Chceme, a to je poslední věc k maturitnímu ročníku 2013, resp. tomu jarnímu termínu – my v návaznosti na to, co probíhalo v loňském roce, kdy byly různým způsobem interpretovány výsledky maturit 2012, jsme se rozhodli kvalitně analyticky zpracovat souhrnné výsledky všech maturujících. Zároveň bych ale chtěl říct, že nechceme sestavovat žebříčky úspěšných a neúspěšných škol, ale naopak chceme data využít pro identifikaci obecných problémů žáků jednotlivých oborů vzdělávání nebo předmětových oblastí, na základě kterých pak bude možné přijímat strategická rozhodnutí o zkvalitňování výuky. Pan předseda Kubát tady jasně hovořil o tom, že i výsledky z matematiky a neúspěšnost je potřeba analyzovat. Mám za to, že v tomto směru jsme velmi podobného názoru, jakým způsobem chceme tuto analýzu provést. A nyní mi dovoluji přistoupit k druhé části, a to je výhled, snaha představit, jakým způsobem z pozice Ministerstva školství by bylo možné o maturitní zkoušce dále uvažovat. Jednak model maturitní zkoušky, pro který se jako společnost v dalších letech rozhodneme, máme za to, že by měl být řádně prodiskutován, a proto jsem vítal a vítám i dnešní setkání, promyšlený a dobře připravený. Jinak máme za to, že by českému vzdělávacímu systému ke zvyšování kvality vzdělávání nepomohl. Opakovali bychom chyby z minula a naopak by se ve svém důsledku mohl stát kontraproduktivní. V tuto chvíli má Ministerstvo školství doporučení pracovní skupiny pro revizi maturitní zkoušky, kterou pan ministr ustavil před rokem. Pracovní skupina doporučila, a prosím vnímejte to jako doporučení této pracovní skupiny, dále rozvíjet model společné části maturity složený ze tří povinných předmětů: českého jazyka, matematiky a anglického jazyka a alespoň částečný přechod zkoušky do elektronické podoby. Na základě těchto doporučení byly zpracovány dvě studie proveditelnosti návrhu maturitní zkoušky tak, abychom měli přesnou znalost toho, jestli a za jakých podmínek lze návrhy expertů uskutečnit. Jednak, za prvé, jsme ověřovali možnosti technické realizace státních maturit. Ukázalo se, že přechod na elektronickou podobu maturitní zkoušky je postupně možný, ale samozřejmě je potřeba jej dobře připravit a otestovat. Ověřovali jsme také možnosti změny obsahu státní maturity, a to jak ve vazbě na rámcové vzdělávací programy, které představují určitou závaznost pro školy samotné, na reálný stav výuky ve školách a na data získaná v letech 2011 a 2012, ale i v souladu s požadavky, které kladou na uchazeče o studium vysoké školy. Pokud bychom chtěli například zavést povinnou zkoušku z matematiky, o tom tady hovořil pan předseda Kubát, bylo by to možné až od roku 2020 s ohledem na různorodost závazků, které vyplývají ze současného znění rámcových vzdělávacích programů i s vědomím toho, že některé maturitní obory s tím budou mít nebetyčný problém s ohledem na své zaměření. Mám tím na mysli samozřejmě umělecké obory. Jaké jsou hlavní závěry těchto studií? První, velmi stručně, závěry ze studie k tzv. přechodu na testování prostřednictvím počítače. V roce 2014 jsme připraveni realizovat možnou integraci systému, který v současné době opečovává Česká školní inspekce po dohodě samozřejmě s tím, jak bude maturitní zkouška organizována. V roce 2015 v případě možného přechodu jsme připraveni provést pilotní ověřování na vybraném vzorku škol, a

to jak v jarním, tak podzimním zkušebním období a postupně realizovat tzv. certifikaci škol, které budou realizovat státní maturitní zkoušku prostřednictvím počítačů. Realizace maturitní zkoušky od roku 2016 by mohla probíhat na certifikovaných školách metodou CBT, neboli prostřednictvím počítačů, a v následujících letech předpokládáme, pokud se na tom shodneme, postupné rozšíření této metody na všechny zkoušky a všechny školy. Co se týče studie proveditelnosti k modelu ve společné části maturitní zkoušky, kterou pracovní skupina definovala jako možnou z českého jazyka, matematiky a anglického jazyka, znovu mohu pouze zopakovat, že s ohledem na stávající rámcové vzdělávací programy a definování povinností pro maturitní obory je možné toto plně realizovat v horizontu 2020 s tím, že obory gymnázií mohou tento model samozřejmě aplikovat mnohem dříve, protože ty mají potřebnou hodinovou dotaci již v současné době, a přechod by byl možný například již od roku 2016. Každopádně ale bude nutné upravit rámcové vzdělávací programy zejména v oblasti posílení matematiky, a to minimálně na 10 hodin a samozřejmě případné zavedení povinného anglického jazyka a dalšího jazyka by muselo být zohledněno počtem disponibilních hodin. Dovolte mi shrnutí svého vystoupení, resp. dovolte mi říci na závěr, co jsem si připravil. Za prvé se jasně ukazuje, že pro atmosféru ve školství je nejdůležitější, aby maturanti, jejich učitelé, rodiče a ředitelé škol měli co největší jistotu toho, co je čeká, a mohli se na vše dobře připravit. Právě proto máme za to, že musíme důkladně zvažovat, jestli jsou byť i drobné změny stávajícího modelu, který samozřejmě není bezchybný a má spoustu much a velmi úzce souvisí s tím, o čem hovořil pan profesor Piřha, nezbytně nutné a v jakém rozsahu. Dosud ani v jednom případě neprobíhala státní maturita tak, aby studenti maturitního ročníku měli na začátku tohoto ročníku jistotu, jakým způsobem maturitní zkouška bude probíhat. I to, si myslím, velmi vypovídá o tom, v jak dramatickém období posledních tří let jsme se pohybovali. A myslím si a domnívám se, že bychom v tomto ohledu měli mít na prvním místě zejména studenty samotné, kteří se k maturitní zkoušce chystají. První rok takový bude ten nadcházející školní rok, kdy žádná změna nebude, a my můžeme dneska studentům říci, jakým způsobem budou maturovat ve školním roce 2013/14. Nyní máme model maturity, který letos ukazuje, že funguje. Máme za to, že funguje, že není úplně tak lehký, jak někteří předpokládali, s vědomím toho, co zde zaznělo ze stran mých předřečníků, ale který je předvídatelný. Máme za to, že pro vytvoření stability a zvyšování kvality ve vzdělávání by možná bylo také rozumné, kdyby po nějakou dobu také fungoval. Pokud jde o skladbu předmětů, máme za to, že je víceméně dobře definována. Můžeme vést diskusi samozřejmě v případě cizího jazyka, zda má být povinná angličtina, či máme zachovat výběr cizího jazyka jako takového – z různých důvodů, a také samozřejmě vést diskusi, zda má být pro všechny povinná zkouška z matematiky či nikoliv. Tolik má reakce k doporučení pracovní skupiny, které jsem již představil. Letošní maturitou se podařilo naplnit i další cíl, tj. posílit důvěru žáků a učitelů ke státní maturitě jako takové. Za rozumné považuji i důraz na postupné zvyšování, a to bych rád potrh, zvyšování náročnosti maturitní zkoušky a zároveň s tím zvážit i revizi oborů středního vzdělávání, které končí maturitní zkouškou jako takovou. Toto je má jistá drobná odpověď na vystoupení pana profesora Piřhy. Na závěr mi dovolte říci jednu věc, že za klíčové považuji však zvyšování kvality vzdělávání od základních škol a důraz na tento aspekt...

(Konec strany A kazety číslo 1.)

(Strana B kazety č. 1.)

...hlavním podle mého názoru předpokladem pro zvyšování znalostí a vědomostí u žáků nehledě na to, zda studují maturitní obor či nikoliv. Proto je podle mého názoru nutné k maturitní zkoušce přistupovat z komplexního hlediska. Maturitu nevnímám a nevnímejme ji jako izolovaný prvek ve vzdělávacím systému. Je však podle mého názoru jeho velmi zřetelným odrazem. Já vám děkuji za pozornost. (Potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Také děkuji. Pan náměstek se určitě nebude zlobit, když si neodpustím pár malých poznámek, protože také při tom jednání jsem byl účasten. Musím tedy konstatovat, pokud se má státní maturita tzv. překlomit do elektronické podoby, tak pokud já bych pro to měl zvednout ruku, tak chci vidět přesné vyčíslení nákladů, aby se nestalo to, že opět budeme dávat 1,5 mld. na elektronickou podobu maturity jako takové. Pravdou je, že opravdu zaznívají čím dál tím silnější hlasy ze všech názorových proudů, že by matematika měla být povinná, aspoň na většině středních škol, ale ten návrh, který tam padl k jazyku, že by měl být jenom jazyk jeden – angličtina povinný a ostatní ne, si myslím, že tam nemá většinu. A dovolil bych si tvrdit, že tam je velký nesoulad, a to my uvidíme i u těch vystupujících, protože je tady celá řada zástupců té pracovní skupiny nebo poradního týmu, tam nepanuje shoda nad tou společnou částí,

což určitě uvidíte za chvíli. A nyní já se velmi těším na další diskusní příspěvek člověka, který dá pohled z pedagogické fakulty, vysokoškolského učitele. Když měl celostránkový rozhovor v Mladé frontě, tak to strhlo obrovskou lavinu připomínek a diskusí a já už poprosím pana doktora Hausenblase, aby se ujal mikrofonu a řekl nám svůj pohled a postoj k maturitě po roce 2014.

PhDr. Ondřej Hausenblas, Katedra české literatury, Pedagogická fakulta UK Praha:

Děkuji. Dobrý den, dámy a pánové, pane senátore. Tak já opravdu nepřináším, a snažím se o to, abych nepřinášel mnoho ujišťování, ale spíš jsem přinesl osm otázek, které si myslím, že máme mít dobře promyšlené, když máme vydat nějaký svůj názor. Čili nebude tady možná tolik mého názoru, i když nějaký ano, ale spíš otázky, které se týkají východisek, ze kterých naše názory mají vycházet a naše rozhodování by měla na nich být založena. Nehodlám tady vyslovovat ani stesky, to se dneska hodně dělá, ani provozovat pŕtky, to je velmi populární ve vzdělávacím diskursu, a pokusím se vyhnout paušalizacím, kterých také hodně slyšíme – všechno, všichni. Toho bych se chtěl zdržet, ale vím, jak je to těžké. Také už 2000 let se říkají informace o tom, že děti jsou čím dál tím horší a vzdělanost upadá, což je paušalizace. Jednu ale řeknu hned na začátku. Já se opravdu paušálně domnívám, že nám všem, jak jsme tady, jde o kvalitní vzdělávání, ať už se na něj díváme jakkoliv a myslíme si, jak se k němu různě dochází. Kdybych si to nemyslel, tak nemá cenu tady být. Doufám, že nám jde opravdu přednostně o kvalitní vzdělávání. To je asi samozřejmost. A celkem mimo maturitu si ještě kladu takovou otázku, jak se naše uvažování pohybuje na ose mezi demokracií a autokracií. Máme spoustu problémů. Reálně mnohé tady byly vysloveny, některé ne a opravdu většinou, když se potom dobíráme nějakých rozhodnutí, máme snadnou tendenci sklouznout k tomu, abychom si řekli, tohle se musí mocensky, tohle musíme vnutit, jinak to nepůjde. Lidé jsou takoví nebo my jsme takoví. A myslím si, že na téhle houpačce demokracie a autokracie se budeme pohybovat a že to máme hlídat. Čili moje otázka je, jestlipak při všech svých návrzích a požadavcích jsme tohle zvažili, kam nám to sklouzává a co vlastně chceme. Druhá věc je taková houpačka mezi zodpovědností ve školském terénu, ať už jsou to žáci, ale také učitelé a také rodiče, na ty moc nedosáhneme, ale jsou tam, versus dezorientace. To co je dneska, se mi zdá, hodně častým jevem, že lidé často vyslovují svoje názory a prosazují věci a žádají věci a mají to vlastně málo informovaně podložené. Vždycky víme jenom kousek. To se také nedá s tím mnoho dělat. Můžeme se hodně dozvídat, ale nikdy nebudeme vědět všechno. Čili to jsou takové dvě houpačky, které myslím, že nás hodně zatěžují a musíme na ně pamatovat, když chceme říkat, jestli se musí zavést nějaký předmět, jestli musí být elektronicky testovatelný, jestli máme, nebo nemáme nějaká obecně platná kritéria pro hodnocení výkonu žáků. U všeho toho nakonec dojdeme k tomu, kde vlastně stojíme tady na té houpačce demokracie-autokracie, zodpovědnost-dezorientace. A teď řeknu tedy nějaký svůj názor jeden, já se domnívám, že takovým orientačním prvkem je subsidiarita. Zrovna vzdělávání a zrovna práce učitele ve třídě dokazuje, že nejvíc rozhoduje přesně to, co dělá učitel s žáky ve třídě. Můžete mít tisíc předpisů, tisíc zkoušek, přísné kontrolování, stejně o tom, jestli prolezou, nebo neprolezou a kam dolezou, rozhodujete vy jako učitelé nebo ti učitelé ve spolupráci se žáky. A to je subsidiarita! Snášet tu pravomoc rozhodovat o kvalitě a jejím ovlivňování na nejnižší možnou úroveň, totiž tam, kde se opravdu tvoří. Ostatní jsou všelijaké kontrolní mechanismy, anebo vytváření podmínek. To je také důležité. Tak na to budeme pamatovat. První otázka. Souhlasíme s tím, že nejpřednějším cílem je zlepšit výsledky žáků? Já si myslím, že o tom nikdo nebude pochybovat, ale když se budeme téhle otázky celou dobu držet, tak za chvíli dojdeme k tomu, že musíme zlepšovat jak výuku, tak učení. Nejenom učení, tedy například z toho vybrat žáky, kteří se neučí, ale že musíme zároveň myslet na to, že se všude bude učit kvalitně. A tak se tedy o státní maturitě asi máme rozhodovat hodně informovaně a právě s ohledem tady na ten aspekt – zlepšovat výuku. Proto můj příspěvek se jmenuje Jak budeme vyučovat po roce 2014 a ne, jak to budeme testovat, zkoušet a kontrolovat. Výuka rozhodne. Dokonce i o tom, jakým způsobem budeme maturovat a kontrolovat a testovat apod. A ještě chci říct, že také se mi zdá, že se málo uvažuje a dosud se málo uvažovalo o tom, jak s výsledky maturit pracovat. Tady říkáme, kolik procent propadlo z matematiky. Ale dobře víme, že to znamená si říkat: Tak špatně učíme? Nebo jsou oni tak špatní? Nebo máme tak špatně nastavený ten test? Všechny tři možnosti jsou možné a víte dobře, že ty spory okolo neukázaly, kde je pravda. O tom budeme muset hodně přemýšlet a není to jasné a významné skupiny v terénu se liší v tom názoru i v té interpretaci. Tady musíme zase hledat společné východisko. Tak dobře, pojďme uvažovat, zlepšit výsledky žáků, jak to budeme dělat a jak využijeme informace z maturit. Druhá otázka nebo druhé východisko, nad kterým bych si kladu otázku. Považujeme kvalitní výuku za cíl závažnější než kontrolu výstupu ze vzdělávání? Mně se zdá,

že se nám snadno může stát, že budeme precizovat maturitní předpisy, požadavky a způsoby, jenomže je docela možné, že ve skutečnosti my myslíme na to, že chceme, aby se kvalitně vyučovalo. A dobře víme, a to se tedy opravdu dneska ví spolehlivě z celosvětových výzkumů, kde jsou miliony dat a ne nějaký státeček někde, že to rozhodující o kvalitě vzdělávání je, jestli učitel upravuje svoji výuku podle toho, co zjišťuje u učících se žáků v průběhu výuky. No potom na konci už to nezlepšíte! Budete si říkat: já, ti byli hloupí! Nebo, já, to jsme učili špatně? No to je pozdě! My potřebujeme informace kvalitně, možná s nasazením velikých dávek peněz mít po cestě toho učení. A zase si uvědomme, jak se o tohle společně pečuje. Tam máme minimum toho domlouvání. My víme, že ČR na světové úrovni je jedna z těch, kde učitelé spolu nejméně mluví vzájemně ve škole, v profesních asociacích, napříč. Vyspělé státy, kde se vzdělávání daří – Nový Zéland, Ontario apod. – tam, to prostě pěstují každý den. To je úplně jiný svět. No dobře, tak my se můžeme také možná toho dobrat, anebo si řekneme, budeme to dělat jinak. Tedy věříme na to, že kvalitní výuka je důležitější cíl, než to na konci zkontrolovat? Třetí otázka. To už jsem vlastně řekl, není to otázka. Věříme na to, že účinná výuka je ta, která reaguje ihned na průběžné výsledky žákovy práce? Jestli tomuhle věříte, to já nevím, to vy si každý rozmyšlíte, pak má fakt smysl uvažovat o tom, co se děje před maturitou, co se bude dít ta léta, až se udělá nějaká konečná podoba, jestli tedy má být nějaká takhle pevná konečná podoba maturity, když možná důležitější je, abychom mysleli na průběžnou informovanost mezi učitelem a žákem, a to důležité, co připomínám ze světových výzkumů, je, že ne to, že my řekneme žákovi, jak na tom je – špatně, nebo dobře, ale že my jako učitelé sobě říkáme, co budu teď v příštím krátkém období a v delším období dělat lépe, abych zasáhl třeba i tuhle ten sektor svých žáků, kterým to jde špatně. Můžeme samozřejmě uvažovat o tom, že třeba někteří nepatří na gymnázium, to jsou pořád ty základní důležité věci, ale měli bychom vědět, že takhle umíme uvažovat a že to dělá celý náš školský terén. Čtvrtá. Teď promluvíme k češtině, poněvadž jsem češtinář. Do matematiky – jenom mlčím. Vůbec tomu nerozumím, bohužel. Na našem území, a já těch zkušeností s učiteli češtiny mám opravdu stovkové, možná větší počty, vím, že dobří učitelé tu češtinu, ze které se maturuje, učí radikálně rozdílnými způsoby. To vůbec není jeden předmět, to, jak se to vyučuje ve vašich školách. Dva učitelé na téže střední škole to vyučují úplně různě. Rozumějí poslání toho předmětu jinak. Můj názor, tak si dovolím ho říct, je, že to je správně – pokud jsou to dobří učitelé. Já teď mluvím o těch dobrých, protože oni uvažují o svých žácích a pro ně to tak dělají. Jestli jim to zabírá, jestli jim to funguje a jestli se jim takhle daří učit každého svého žáka, tak ten jejich způsob je správný. A že ten vedlejší učí jinak? No tak dobře, ale já myslím, že důležitá je kvalita toho vzdělávání a ne to, jestli učíme všichni stejně, nebo každý jinak. A zase tady máme tu otázku, když nastavíme nějaké testy, nějaké celostátní zkoušky jednotné, co se stane s tou potřebnou rozmanitostí výuky? Můj referát je o té výuce a o vlivu státních nebo jiných nástrojů jednotných na to, co se stane s výukou žáka v hodině. Jestliže je to takhle, můžeme tedy sladovat nějak způsob výuky do nějaké jednotné podoby? A jestliže nemáme ten způsob jednotný, můžeme si takhle přísně a pevně stanovit podobu státní maturity? Co se totiž dozvíme? Informační hodnota takhle jednotné maturity bude hrozně nízká, protože jsme prostě nepřihlíдели k tomu, co vlastně zkoumáme. To je základ jakéhokoliv zkoumání. Musím vědět, co to tam mám. A my tedy přemýšlíme, jestli chceme to mít jednotné, nebo ne, a jestli je to dobře pro vzdělanost dětí. Čili já se opravdu domnívám, že tlak státní maturity, té jednotné, je třeba zmírnit, přestože opakovaně slyšíme, že se to musí zpřísnit a být na ně daleko tvrdší, abychom oddělili plevel od zrna. Kdybychom tak věděli, co je ten plevel opravdu! Jistěže nechceme dezorientované, svévolné, nezodpovědné žáky, to v žádném případě. Ta státní minimální úroveň, kterou stát za svoje peníze by chtěl mít garantovanou, ta se dá ověřovat kdykoliv během studia a dneska už to víte, máme zde přítomné učitele, kteří si dali maturitní test v 9. třídě. A tam jim to 80-90 % žáků zvládlo. Správně. Když je ta třída chytrá, učitel dobrý, ježíšmarjá! Víte, jak se smějí třeba gymnaziální studenti testům z češtiny, když je zvládnou levou zadní nohou! To znevažuje maturitu. Maturita má být prestižní, velmi vzácná věc. Páté východisko. Maturitní předměty čeština, matematika a cizí jazyk jsou naprosto oddílné světy. Já se moc přimlouvám, protože myslím, že je tady většina matematiků, abychom na tohle pamatovali. Třeba v cizím jazyce víte, že je cílem automatizace toho zvládání. Kdo dobře umí cizí jazyk, ten už nemyslí na větné konstrukce, slovíčka a kdo ví co. Tomu to prostě myslí v tom jazyce a to je cíl – automaticky. Ale v té matice víte, že tam musí být automaticky asi nějaké ty mechanismy, ale ten cíl je snad myšlení matematické. A v té češtině je to přesně tak napůl. To kdybychom vypěstovali jenom nacvičené lidi, kteří dávají na správné místo „i“, tak to bude hezké, ale kde bude ta inteligence? Jazyk je kus naší duše. V tom myslíme. A jestli si to snížíme těmi požadavky, tak budeme mít také to nižší myšlení. A to testování vždycky vyžaduje zjednodušení a

snížení. Myslím si, že tohle si máme říkat, že jeden obor nemá vnucovat ostatním svoje představy o tom, jak probíhá učení a co jsou cíle. Češtináři kdyby diktovali matematikům, jak mají dělat matiku, tak myslím, že všichni matematici se ozbrojí a půjdou do bojů, nejenom nějakého hádání na internetu. Prostě to nejde a opačně také ne. Poslední nebo předposlední. Kvalitní učení v češtině, ale asi je to i v jiných předmětech, vyžaduje od obou osob – od učitele i žáka – osobní nasazení. Věříme tomu? Protože bez toho to nejde, tady to znělo. No jo, to znamená, že třeba zrovna ta čeština není tedy jenom nástroj dorozumívání, nějaký mechanismus, nějaké dlátko, kterým rýpeme ze sebe ty myšlenky, ale ona spoluurčuje, jak myslíme a cítíme. Když nemáte pojmy, tak vám to nemyslí. To vědí všichni, kdo učí nějaký obor. A proto se asi nemůžeme vzdát toho, že budeme přemýšlet, jestli se část populace může úspěšně učit těmi tradičními postupy, které jdou spíš jenom na ty nástroje, na to určování, kategorizování, zařazování pod útvary apod. Prostě to nám část populace, kdybychom se smířili s tím, že pro ty hloupější jsou jenom tyhle jednoduché úkony školské, tak je nepozdvihneme na možnou nejlepší úroveň jejich přemýšlení a kulturnosti. Zase si to musíme klást. Čili myslím si zase, že předpisy státní mají respektovat to, jak rozmanitě se těm oborů vyučuje a jak rozmanitě různé obory výuku a učení požadují. A autorita státní zkoušky nemá přehlušovat to, že pro vzdělanost je důležitější už během studia poznávat, jak se žák učí. Maturita má být velice prestižní, vážná, kvalitní, bezesporná apod., ale ani tahle autorita v našem myšlení nemá přehlušit to, že se staráme hlavně o to, aby po celou dobu to vzdělávání rostlo a oni pořád věděli. A myslím si, že středním školám vrátí spolehlivost a maturitě autoritu nebo vypovídací hodnotu právě jen to úsilí zevnitř. Naše státní předpisy a zajišťovačky a soudní spory apod. nezajišťují tuhle autoritu. Na to nikdo nevěří, myslím. Ale uvažujte o tom. Myslím, že když se ví, že se tam dobře učí a že tam je dobře mezi žáky a učiteli, tak že to je ta autorita a spolehlivost. Poslední východisko. Kdo chce poznat kvalitu školy, nemůže si myslet, že poznatek získá bezpracně. Věříme na to? Když chceme vědět, jestli je ta škola dobrá, tak musíte vy zvědaví do toho investovat dost času a práce. Nedostanete to z tabulky číselných výsledků jakéhokoliv testu. Ten je vždycky omezený, to se nedá. Do duše člověka také nevidíte nějakým jednotným přeměřením, ale kvalita školy, vzdělávací instituce spočívá právě v tom, že ona pracuje na kvalitním člověku. Učiteli, který má svoji identitu, není vystrašený, nepotvrzuje si svoji osobnost nějakým utlačováním kohokoliv nebo lpěním na předpisech, protože on prostě to tvoří – a máme takové žáky a máme takové učitele. A to se musí šířit. Čili podle mého soudu si máme klást otázku, co tou maturitou vlastně zavádíme. Pomůže to do výuky dělat tohle to, že se budou lépe stýkat výborné osobnosti, a já vím, že tam jsou také žáci, kteří jsou velmi divocí, a také učitelé, kteří jsou poměrně málo vzdělaní, ale nemůžeme přece u nich očekávat, že jsou to nějakí méněcenní tvorové, které my zatlačíme. Stát asi, jestli je demokratický, bude usilovat o to, že pomůže každému, kam až on může. Tak já prosím, abychom si kladli takovéhle otázky při všech naléhavých úvahách o maturitě, a kdykoliv se rozhodneme, že tam chceme tohle nebo tohle, tak abychom to prohnali těmito otázkami a svoje východisko si ujasnili. Já jsem dal ty otázky na web, ale tady bych to nepromítal, tím bych zdržoval a myslím, že Senát s tím nějak nakládá, tak si to tam když tak najdete. Děkuji vám za pozornost. (Potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Také děkuji. A nyní bude následovat vystoupení nového ředitele CERMATu Ing. Zíky a asi nám bude ukazovat nějaké tabulky. Tam by měl být dálkový ovladač, pokud ho tedy dálkově někdo neodnesl. A pan ředitel se může připravit ke svému vystoupení.

Ing. Jiří Zíka, ředitel CERMAT: Vážený pane senátore, vážené dámy, vážení pánové, využívám této příležitosti, abych zde při tomto diskusním fóru mohl poskytnout pár informací, které se týkají letošní maturitní zkoušky, a možná na úvod trochu úvah a trochu reakcí na to, co tady zaznělo. Já jsem si mnohokrát kladl otázku také, jakou vlastně funkci maturita v této podobě má mít. V každém případě vycházím z toho, že má certifikační funkci. Tu jí nesejmeme a musíme s ní počítat. Ona totiž dává absolventům jakýsi certifikát, maturitní vysvědčení, které jim poskytuje právo například jít na vysokou školu nebo vykonávat nějaké povolání. To říkám proto, že je potřeba si uvědomit, že vlastně její forma a obsah jako takový, možná právě ta certifikační funkce je dána nikoliv školským zákonem, ale je dána jinými zákony – živnostenským zákonem atd. Čili ona sama v tomto směru reaguje pouze na živnostenský zákon, který říká, že každý, kdo má maturitu, má stejná práva související s tím vysvědčením, tudíž zpětně vzato, měl by mít i stejné povinnosti k jeho získání. Možná od toho plyne úvaha související s jednotnou úrovní omezenou právě tímto certifikačním charakterem. Druhá funkce, o které vůbec se uvažuje, je funkce informační. To, co se

tady všechno řeklo předtím, podle mého soudu musí být založeno na informacích. A kde jinde bychom získali informace tak širokého charakteru, byť založené na – a určitě je to pravda – prostém testování, ať už se jedná o komplexní zkoušky, anebo jenom didaktické testy, ale kde jinde než u maturity. My testujeme a srovnáváme a posuzujeme, ověřujeme znalosti celého maturitního ročníku. A to není malý ročník. Je to prosím 76 % populačního ročníku, to jsou maturanti. A to je jistě hodně. A když se zajistíme nad úroveň výsledků a chtěli bychom to srovnávat s maturitními zkouškami před 20 lety, kdy v maturitní populaci bylo 30 % nebo 25 % ročníku, tak asi i naprosto otevřeně řečeno intelektuální potenciál maturantů nemůže být srovnatelný v tomto případě. A třetí funkce, o které uvažuji, je funkce motivační. Já vím, že pan doktor Hausenblas se mnou nebude zřejmě souhlasit, ale já si přesto dovoluji tvrdit, a nechci polemizovat o tom, v jaké části a v jaké míře, ale že se učí to, co se zkouší. Čili jestliže omezíme zkušební potenciál maturitní zkoušky, pak dozajista, dovoluji si tvrdit, v mnohé části omezíme i rozsah a strukturu výuky. Já se teď pokusím vrátit na zem a něco málo k výsledkům maturitní zkoušky. Pokud tedy vidíte, a možná to nebude úplně zřetelné pro všechny, nicméně já se pokusím to doprovodit. Pokud vidíte ten graf, tak tady je vidět, jak to vypadá se zastoupením, resp. se strukturou maturitního ročníku po jednotlivých letech v roce 2011, 2012 a 2013 z hlediska oborů. V podstatě se dá říct, že oborová struktura maturantů zůstává stejná, možná nám trochu klesají nástavby ostatní a střední odborná učiliště. Jinak v podstatě zůstává stejná. Co je zajímavé na levém grafu, v roce 2012 se nám objevil zvláštní fenomén, že se žáci začali více hlásit k matematice na úkor cizího jazyka. O 4 % se zvedl podíl přihlášených k matematice oproti roku 2011 a ukázalo se v roce 2012, že to vlastně není ta správná cesta zřejmě a populace reagovala zákonitě tak, že se v roce 2013 vrátila zpátky ke stejnému podílu zhruba volby cizího jazyka a matematiky v roce 2011. To, co je zajímavé na pravém grafu, je, že se výrazně posiluje volba anglického jazyka v rámci druhé povinně volitelné zkoušky. V rámci cizích jazyků se výrazně posiluje rok od roka volba anglického jazyka. Tuhle tabulku nebudu, prosím, omluvte mě, prezentovat, protože je příliš složitá a jsou tam data, která uváděl pan náměstek, čili přeskočím jenom dál. Tady vidíte na grafu, jak to vypadá s průměrnou úspěšností mezi roky 2012 a 2013 u jednotlivých předmětů. Je to informační průměrné číslo. Já nemám příliš rád tato čísla jako taková. Ono se na základě těchto čísel potom hrozně rádo žebříčkuje, hrozně rádo se sestavují různé žebříčky, různá porovnání úspěšností, ale ono za tím číslem je skryto mnoho dalších informací, které je potřeba znát, a v tom souhlasím s panem doktorem Hausenblasem, že je potřeba opravdu to analyzovat do hloubky a teprve na základě toho se rozhodovat. Takhle to vypadá u písemných prací. To, co bylo předtím, to byly didaktické testy. Čili vidíte, že například u českého jazyka letos průměrná úspěšnost stoupla o 7 % oproti roku 2012. Tohle je průběh výsledků. Já se vrátím jenom k tomuto jednému grafu. To je český jazyk – písemná práce. Když se na to podíváte, je to graf, který ukazuje podíl žáků v procentech, a na x-ové ose je bodové hodnocení. Graf ukazuje něco, co není úplně v pořádku podle mého soudu, a to je ten skok zhruba na 12 bodech. To je tzv. cut-off-score, tedy nejnižší bodová úspěšnost. Co z toho grafu můžeme vyčíst? Můžeme z toho vyčíst něco, čemu já říkám sociální faktor. Ten hodnotitel, pokud jenom trochu může, tak své hodnocení uzpůsobí a zvedne na 12 bodů, i kdyby měl podle čistého a spravedlivého řešení bodovat 11 nebo 10. Tady je ten skok naprosto markantní. Musím říct, že v roce 2012, kdy písemné práce hodnotili centrální hodnotitelé, k mému překvapení ten skok tam byl také. Byl sice menší, ale byl tam také. On ten sociální faktor funguje už jenom proto, že ti hodnotitelé jsou lidé. S tím je třeba počítat. Je to prostě subjektivní hodnocení, nicméně byl výrazně nižší. Takhle to vypadá v porovnání roku 2013 a 2012. Ty světle zelené sloupce ukazují, že přeci jenom u centrálního hodnocení v roce 2012 hodnotitelé ne až tak úplně zanedbávali ta bodová hodnocení 8, 9, 10. Tohle je na tuto techniku příliš jemný graf, čili asi nemá smysl to probírat. Viděli jste předtím histogram související s českým jazykem. Tohle je matematika. Tady u matematiky je zajímavé kromě toho, že neúspěšnost, to je ten červený sloupec, je výrazně vyšší, je také to, že na pravé straně toho histogramu vidíme, že stoprocentní úspěšnost, tedy 50 bodů dosáhla relativně velká část nebo relativně skutečně větší část žáků. Je to proto, že se nám tam objevili oproti roku 2012 žáci, kteří by měli a určitě by se hlásili na tzv. vyšší úroveň. Tohle je zajímavé. Tady se mluvilo o tom, že je potřeba pohledy strukturovat po skupinách oborů. Když se podíváte na tenhle graf, tak to modré je průběh úspěšnosti u žáků jiných oborů než gymnázií. Teď nevím, jak bych nazval tu barvu, to druhé je průběh u gymnázií. Vidíte velmi dobře na tom, jak výrazný rozdíl ve znalostech matematiky mezi těmito dvěma skupinami je. Stejně to ale vypadá i u anglického jazyka. Když se na to podíváme strukturovaně, tak ta nižší křivka, resp. nižší histogram se týká ostatních oborů a ta zelená se týká angličtiny. Ono je to dáno jasným předpokladem, že v podstatě na gymnáziích se připravují žáci na úroveň B2, kdežto maturita má testy a katalogy

požadavků klasifikovány na úroveň B1. A to jsou ti ostatní. Stejně tak to vypadá u písemné práce. Vidíte, že hodnocení písemné práce a zhruba průběh úspěšností odpovídá i didaktickému testu. Stejně tak je to v této křivce. To je jenom jiný pohled na to. Německý jazyk je vidět, že je výrazně ještě odlišen u ostatních oborů, než je tomu u anglického jazyka. Nicméně ten průběh je velmi podobný. Zase je tam výrazný rozdíl mezi těmi dvěma skupinami oborů. Tohle prosím bych rád okomentoval trochu podrobněji. Nahoře vidíte dvě křivky, které se týkají úspěšnosti v českém jazyce, a pod tím jsou dvě křivky, které se týkají průměrné úspěšnosti v jednotlivých skupinách oborů v roce 2011 a 2012. Ony se příliš neliší od sebe v jednotlivých letech, ale co je výrazné, liší se od sebe průběhem. S trochou nadsázky si mohu dovolit říct, že v podstatě na úroveň průměrné úspěšnosti maturantů v českém jazyce nemá skoro vliv obor. Průměrná úspěšnost, jak vidíte, je téměř vodorovná křivka, a tudíž jakoby nereaguje na obor. Na rozdíl od matematiky, kde průměrná úspěšnost mezi gymnázii a například učňovskými obory ostatními se liší o 45 %. Tady je vidět, jak výrazným způsobem matematika selektuje jednotlivé obory, a je potřeba si položit otázku, čím to je. Je to tím, že jsou žáci méně vybavení, nebo školy jsou méně vybavené, nebo učitelé na těch školách jsou méně vybavení? A tak dále. Nevím, nedokážu na to odpovědět. Teď malinko jenom pohled, abych to vrátil zpátky, trochu do kraje rozlišení. Jenom malý graf, který vypovídá o tom, jakým podílem v jednotlivých krajích si žáci volí matematiku a cizí jazyk. Vidíte, že zajímavý efekt, ale asi očekávaný, že v hlavním městě Praze je preferován spíše cizí jazyk než matematika. Toto je podrobnější graf. Tady mám pár grafů, které při podrobnějším zkoumání jsou velmi zajímavé. Když se podíváte na ten graf, je to vlastně poměr úspěšnosti v českém jazyce a v matematice, a co je na tom důležité, jsou ty extrémy, nebo možná velmi zajímavé jsou ty extrémy. Dole v levém dolním rohu je vidět Ústecký kraj – nejnižší úspěšnost jak v češtině, tak v matematice. Nahoře v pravém horním rohu je vidět nejvyšší úspěšnost v matematice i v českém jazyce v hlavním městě Praze. Ostatní kraje se pohybují někde kolem toho středového kříže a lze z toho usoudit, jestli jsou nadprůměrné nebo podprůměrné v jazyce či v matematice. Já ty grafy teď pro jednoduchost přeskočím, protože tady mám srovnání různých předmětů. Pokud byste někdo o to měl zájem, tak samozřejmě tyto výsledky budeme prezentovat na našich webových stránkách. A teď bych se rád zastavil u něčeho, co možná bude pro někoho překvapující a pro někoho určitě ne. Je to otázka průměrné úspěšnosti jako ukazatele. Já jsem se pokusil na tomto grafu zakreslit průběh závislosti úspěšnosti na počtu žáků ve dvou gymnáziích. Jsou to reálná gymnázia a já je z pochopitelných důvodů tady nejmenuji. Když se podíváte na červenou křivku a zelenou křivku, zjistíte, že vlastně červená křivka je nad zelenou křivkou v celém průběhu, ale ta zelená křivka má užší rozsah. Co to ve svém konečném důsledku znamená? Gymnázium B, které má tento nižší rozsah, má lepší průměrnou úspěšnost. Když vám tedy někdo řekne, že toto gymnázium nebo žáci toho gymnázia dosáhli průměrné úspěšnosti 92 %, budete si říkat, to bude dobré gymnázium, a u gymnázia A dosáhli pouze 87 %, bude to horší gymnázium. Ale když si porovnáte ty dvě křivky, tak vidíte, že v rozsahu percentilového nebo procentního zastoupení žáků srovnatelném s gymnáziem B je to gymnázium A lepší. Ono v tomto rozsahu má vyšší průměrnou úspěšnost než gymnázium B. Ale na tom gymnázium A mají větší rozsah žáků, čili pravděpodobně se věnují matematice více, je tam preferována jako předmět, jejich žáci preferují matematiku nad cizím jazykem, což je vidět na tom rozsahu, oproti gymnázium B. Čili to jenom na doložení toho, že jednotlivá čísla vytržená z kontextu a snaha o vytvoření jakýchsi žebříčků, tabulek, pořadí škol je zavádějící a tohle jsem prosím tady chtěl uvést jenom jako jeden ze základních důkazů toho, že to skutečně nevyovídá o reálném stavu věci. Ono ani tohle ve skutečnosti nevyovídá o reálném stavu věci. Je potřeba zkoumat ještě další vlastnosti a další informace o té škole. Tohle jsou čísla letošních přezkumů. Jenom dvě čísla možná. Zatím v tuto chvíli jsme vydali jako CERMAT 41 kladných doporučení u písemných prací a 38 u didaktických testů, tedy vyhověli jsme žádosti žáků o přezkum. Takto vypadá to, co tady pan náměstek už zmínil, že matematika, didaktický test, což je ten dolní sloupeček, je výrazně dominantní dílčí zkouškou, ke které jsou podávány žádosti o přezkum. Tohle je příliš složité na tuto prezentaci, myslím tím z hlediska vnímání a není to dobře vidět, takže to vynechám. Děkuji vám za pozornost. (Potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Já také děkuji. Už je to vše? (Ano.) Děkuji za vyčerpávající informace. Musím se tedy přiznat, asi to možná bude jenom můj osobní pocit, je dobré vidět tyto získané informace a jejich množství, ale já někdy přemýšlím o tom, k čemu nám ty informace jsou, protože například porovnání mezi Prahou a Ústeckým krajem, to si dovolím říct, že bych si na to klidně vsadil i bez těchto čísel předtím, jak to dopadne. A možná bych měl ještě jeden

námět. Také je to překvapující, že jsou lepší výsledky na gymnáziu než na učilišti a ptáme se, čím to je. Možná bych se podíval na vstupní úroveň studentů, kteří nastupují na ty školy, možná bych se také podíval na hodinové dotace na jednotlivé předměty a na zaměření jednotlivých škol. Ale čeho jsme se dotkli jako bych řekl kardinální otázky, která tady jako červená nit jde všemi vystoupeními, a to je jednotná úroveň. Jestli si vzpomínáte, jenom pro připomenutí, mluvil o tom jak pan bývalý ministr školství, měl to ve svém vystoupení i pan doktor Kubát, že není možné srovnávat nesrovnatelné. A pak tady slyšíme, že musíme najít jednu úroveň. Vráťím se k jedné větě. Jdeme do slepé uličky, musíme se vrátit nazpátek. To je dobrá věc, ale já bych varoval před tím, abychom opět šli do slepé uličky a mysleli si, že ta cesta někam dál povede, abychom se pětkrát nevraceli z té slepé uličky, protože já se obávám, že jednu jednotnou úroveň na ten typ škol, které tady máme, nenajdeme. A pokud ji najdeme, tak bude buď příliš náročná pro některé školy, anebo příliš lehká pro jiné školy, protože prostě takové školy jsou, že mají zaměření na něco jiného, a já si myslím, že toto je právě jedna možná z blamáží současné státní maturity, že stále se snažíme uniformně srovnat – já tomu i rozumím, tomu požadavku státu, že stát chce mít nějakou jednotnou úroveň. Nerozumím už tomu, že v živnostenském zákoně máme napsáno, že když někdo chce dělat kominíka, tak musí mít podle koncesní listiny maturitu a takhle bych mohl pokračovat. To je spíš otázka otevřít tyhle zákony, jestli všechny učební obory musí končit maturitou a možná jsme u toho zásadního problému, a jestli třeba to nenahradit mistrovskou zkouškou například. Ale já bych opravdu varoval přemýšlet o jedné úrovni, protože pak bych na to měl řešení: jedna všeobecně vzdělávací škola pro všechny, která bude všechny stejně vzdělávat, a pak můžeme porovnávat ty jednotlivé školy, ale je otázkou, jestli tohle opravdu chceme. A já si myslím, že o tom bude mluvit ještě před přestávkou pan Ing. B. Janyš, který, jestli mě paměť nemýlí, tak je otcem učňovských zkoušek, takže to bude poměrně zajímavý pohled i z jeho strany a název příspěvku je alternativy maturitní zkoušky. A protože předpokládám k těm vystoupením různým, já jsem to predikoval, že tady bude minimálně 12 názorů na státní maturitu, že to není poslední veřejné slyšení. Jenom upozorním ty, kteří budou příště vystupovat, pokuste se potom i přizpůsobit tu prezentaci velikostí i písmem, abychom to viděli v tom velkém sále. Tohle je asi k přečtení, ale některé grafy předtím byly velmi těžko a obtížně čitelné. Zkuste vybrat pak jenom pár třeba příspěvků, aby to bylo viditelné pro všechny. Máte slovo, pane inženýre.

Ing. Bohumil Janyš, ředitel NÚOV v letech 1990-2002 a rektor SVI Kladno v letech 2004-2012: Děkuji, pane senátore. Vážené dámy, vážení pánové, je pro mě velikou ctí, že mohu před vámi vystoupit. Já budu mluvit spíš a daleko více za odborné školství, kterému jsem vlastně obětoval nebo věnoval celý život. Před 60 lety jsem vstoupil jako kantor poprvé na strojný průmyslovku a od té doby se zabývám odborným vzděláváním a maturitou zvlášť. Maturita je pro mě mimořádně citlivý bod. Byl jsem u prvních rozhovorů ve třech u pana náměstka Roupce, když se tvořila maturita. Byl jsem členem prvního maturitního 12členného týmu za pana Roupce a za paní Zielencové a musím říct, že jsem byl jiného názoru, v mnoha věcech jsem oponoval, ale nemohl jsem obstát v konkurenci 11 teoretických pedagogů univerziánů, byl jsem jediný technik v této společnosti. Myslím, že mi to silně připomíná současnou situaci poradního sboru, kdy ze 14 členů je jedině pan Zajíček technik, který sice má mandát nejsilnější, protože má mandát všech asociací odborných škol, tak jako jsem ho měl tehdy já, ale je pořád jeden sám. Já myslím na rozdíl od zklidňujícího tónu, který jsem tady vnímal, že maturita probíhá dobře. Jsem přesvědčen, že probíhá špatně, že nenašla svoji cestu, že nenašla své místo, že deset let – a ono je to o trošičku už víc – hledáme cestu, jak napravit, jak opravit, jak něco změnit. Odstranili jsme dvě úrovně. Podařilo se. Stále se reformují výsledky, kolísáme nahoru, dolů. Domnívám se velice vážně, chceme-li najít řešení, které by skutečně odpovídalo společenskému významu jednotlivých vzdělávacích forem a jednotlivých vzdělávacích typů, že je nesmírně nutné vrátit se na začátek. Vrátit se na začátek z jednoduchého důvodu – z toho důvodu, že už při tvorbě nové maturity ten nešťastný zničující gen sebedestrukce, jak tomu říkám, byl zabudován do tohoto pojetí. A my vlastně hledáme léky, hledáme cestičky, jak to napravit. Dneska máme genetické inženýrství, ale musíme se vrátit až k samému začátku a musíme opravit vstupní gen, ve kterém se v postulátech říkalo, že je možné vytvořit jednotnou maturitní zkoušku pro všechny typy vzdělávacích forem v této zemi. Nejde to. Já považoval za velice špatné, když se začalo mluvit o vyšší a nižší úrovni maturity. Není taková. Já jsem si dovolil udělat dva grafy. Máme jednoduchý graf, na kterém by se dalo vysvětlit vše. Máme čtyřleté obory všeobecně vzdělávací, gymnaziální, možná lyceální, máme čtyřleté obory odborných škol a máme čtyřleté obory učební s maturitní zkouškou s rozšířeným odborným výcvikem. Všechny

tyto formy jsou si formálně rozsahem, výstupy rovny. Všechny poskytují stejné vzdělání, všechny jejich výstupy odpovídají požadavkům 4. stupně evropského kvalifikačního rámce, kvalifikačního frameworku, všechny jsou na národní úrovni ve 4. stupni národní soustavy kvalifikací. Liší se však od sebe zásadně cílem, obsahem, a tedy i profilem a podílem všeobecného vzdělání. Prosím, ten podíl, je-li gymnázium plně všeobecného vzdělání, odborné školy typu obchodních akademií, průmyslovek apod., mají zhruba polovinu všeobecného vzdělání a maturitní obory učňovských škol nebo těchto zařízení mají zhruba třetinu. Nemohu v žádném případě od nich chtít stejný výstup ze všeobecného vzdělání. Pokud to tak je, má to vážné důsledky, přináší nám to mnoho a mnoho problémů. Chceme-li formalizovat jakýmkoliv způsobem výstupy z těchto středních škol, musíme tuto odlišnost cílů a odlišnost obsahu respektovat. Já si nemohu pomoci, ale zásadní determinantou jsou požadavky na absolventa formulované v profilech absolventa a ten se v jednotlivých typech škol zásadně liší. Pokud něco je dominantně na odborných školách, je to právě to, čemu dneska říkáme profilová část...

(Konec strany B kazety číslo 1.)

(Strana A kazety č. 2.)

... cíle a o tom nikdo nepochybuje. Musí být odlišné i zkoušky a musí být odlišné i přístupy k výstupům, k tomu, co od těch dětí chceme. Chceme od nich v každém případě – v každém případě máme od nich chtít to, co se učily, v každém případě máme od nich chtít to, co budou potřebovat v praktickém životě, máme od nich chtít to, že si ověříme, jestli jsou schopny vykonávat ty činnosti, ty povinnosti, ta povolání, ke kterým byly připravovány čtyři roky v těchto školách. A když jsem zde naznačil podíly všeobecného vzdělání, není možné ještě chápat toto izolovaně. Není to možné z velmi jednoduchého důvodu. Já velice dobře znám gymnaziální vzdělávání také, učil jsem tam. Gymnázia rostla desítky, stovky let vlastně. Učební plány jsou tak homogenní, představují, řekl bych, tak ohromně propracovaný systém, kde matematika není izolovaná. Matematika se prolíná do fyziky, do biologie, do chemie, všude je dobře koordinována, propojena. Tyto bloky, třeba matematicko-přírodovědný blok na gymnáziích dělá podle učebních plánů až 28 týdenních hodin. Tomu prostě odborné školy nemohou konkurovat, nemohou je tam vložit, protože ty se dostávají nutně pod jiné tlaky, ty musí znát něco jiného. A výsledek? Výsledkem je výrazná nerovnováha posunutá ve společné všeobecné části směrem k podstatně více dotované matematicko-přírodovědné nebo společensko-humanitní složce gymnázií. Důsledkem je ten ohromný propad, i když ta hranice kolísá, i když ty požadavky kolísají, tak je to hluboký propad a hluboké procento neúspěšnosti. Prosím vás, my to stále bereme, jako že se nic neděje – 20 % neúspěšných. Ono je to mnohem víc! Ono je to v porovnání s tím, když v průměru gymnázia, kde to bude kolem, pan ředitel by mě určitě opravil, třeba dvě nebo tři procenta, tak u odborných škol to je daleko víc. Když k tomu připočtu ještě ty, které jsme nepustili k maturitě, ty, kteří ji vzdali, tak se dostáváme někde k děsivému číslu a na školách, kde matematicko-přírodovědné předměty tvoří nejméně podstatnou – zemědělků, hotelovky apod., často ten propad je kolem 50 %. Přece není možné říct, že jsou hloupí. Oni možná jsou hloupější, skutečně ta elita jde do gymnázií, ale není možné říct, že se jich tímto způsobem zbavíme. Pro trh práce je to děsivá záležitost prosím. Oni opravdu ovládají své řemeslo, oni ovládají své výstupy, oni ovládají to, co od nich odborný profil vyžaduje, ale protože nevykonali řádně maturitní zkoušku, tak nám tisíce dětí nejde na trh práce a tisíce dětí se nám nepodaří umístit v pracovních procesech. To není jednoduchá věc a je potřeba se s tím zabývat a je potřeba to vidět. Nepřehánět to, ale nepřecházet to také. Já bych k tomu ještě chtěl říct, co se dá najít za řešení v této situaci. Hledání řešení by bylo v tom – jsou dvě varianty. Buď postavit maturitní zkoušku tak, že budou tři samostatné bloky státní maturitní zkoušky s podílem odborného vzdělávání, s podílem všeobecného vzdělávání odpovídajícím jednotlivým těmto blokům, anebo hledat společný průsečík toho, co skutečně tu společnou množinu – něco takového jsem si tam i připravil, kterou by bylo vytvoření takového jádra. Ale potom to společné nelze odvozovat od roviny gymnázií, ale od nejslabšího článku. Pak to musí být to společné, co mají všeobecné, co mají učební obory s maturitou. A to společné je potom pro gymnázia bezcenné. Čili je tam jednoznačná věc, že to by mohlo maximálně definovat jakousi minimální úroveň středního všeobecného vzdělání, ale pak v té gymnaziální části se musíme vrátit k vyšší úrovni, a už to mnohokrát zaznělo, matematiky, jazyků apod., zatímco ekvivalentem na odborných školách té vyšší úrovně je ta náročná profilová část. Tu náročnou profilovou část prosím, ta není školní jako na gymnáziu, nemůže si ji dělat sama škola. To je část, která je ostře determinována požadavky pracovního trhu, je to část, která dneska je závazná v rámci evropského kvalifikačního rámce, v rámci evropských standardů. Je to část, za kterou absolventi nesou v praktickém životě plnou hmotnou, finanční a lidskou odpovědnost. To není

málo! To je něco strašně vážného a je potřeba vidět, že ty dvě věci, ty dvě větve nejsou vyrovnané. Máme-li to vyrovnat, nechť na všeobecně vzdělávací větvi se posílí druhá úroveň všeobecného vzdělání a proti tomu ať stojí profilová část odborného vzdělání. To je jedna z variant a já bych jenom řekl, že skutečně profilová část u odborných škol je daleko odpovědnější a vážnější. To je potřeba si uvědomit. Já jsem původem kdysi býval chemik, ale opravdu býval. Ale můžu říct, že volí-li student na gymnáziu chemii, tak absolvent chemické průmyslovky ji má jenom v daleko větším rozsahu jako analytika fyzikální, jako obecnou anorganickou, organickou, ale jenom jako průpravu. A v té profilové části musí dokázat, že s tím umí pracovat v chemických pracovat, že s tím umí pracovat v technologiích apod. To je mnohem náročnější s tou odpovědností, o které jsem mluvil. Čili je zde jedno možné řešení toto. Druhé řešení je, že se postaví tři samostatné formy státní maturity. Myslím si, že ani tato druhá varianta, o které jsem moc mluvit ani nechtěl, ale považuji ji i za stejně řešitelnou a stejně průchodnou, už jenom z jednoho vážného důvodu, že z 27 zemí EU podle statistik Eurydice má jednu společnou část, jeden společný předmět nebo více předmětů společných tři země. Tyto výstupy jsou ve všech evropských zemích velice a zásadně odlišné. Takže nejsou to často ani maturity, má to jiný charakter. Já jenom odskočím. Zastupoval jsem šest let Česko v poradním sboru odborného vzdělání v Turíně v TFC. Nikdy nechtěli pochopit, že hledáme standard všeobecného vzdělání na středních školách, protože většinou končí třeba desátou třídou a pak to odborné střední vzdělání odpovídající 4. stupni už je někde úplně jinde. Takže vraťme se i k této variantě, zabývejme se s ní. Je to skutečně o uplatnění na pracovním trhu u odborných škol, je to o uplatnění na odborných školách. A já opravdu bych na závěr svého vystoupení chtěl poprosit i jménem těch tisíců, a jsou to tisíce dětí, které se naučily své profesní dovednosti, které jsou schopny vykonávat svoje povolání, ale které neprojdou maturitní zkouškou, protože se na ně kladou gymnaziální nároky na některé všeobecné předměty. Pomozme jim, hledejme to řešení! My ho najít musíme. A jsou to zaměstnavatelé – ještě jednu malinkou zmíněčku. Já jsem někde zachytil, že se připravuje revize plánů RVP. Chtěl bych říct, že asi ano, ale jiným směrem. Já pracuji také na projektu Pospolu, tj. spolupráce zaměstnavatelů. Tlak zaměstnavatelů je obrovský a tlačí střední školy do toho, aby posílily odbornou část, aby posílily odbornou praktickou část. Střední školy jsou v nešťastné situaci – z jedné strany jsou pod tlakem všeobecného vzdělání stále rostoucími požadavky a z druhé strany zaměstnavatelé a trh práce, evropský trh práce. Nastupující evropské kredity... (nesroz.) To prostě všechno tlačí školy do neúnosné situace. Musíme hledat řešení a musíme jim pomoci. Děkuji vám za příspěvek, děkuji vám za vyslechnutí. (Potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Děkuji. Takže vidíte, že to opravdu ještě nebude jednoduché najít společnou řeč, jak bude vypadat maturita 2014. Ještě před přestávkou mě napadla jedna z myšlenek. Kdybychom pořád chtěli srovnávat nějakou tu aspoň jednu minimální úroveň, je otázkou, jestli to musí být součástí maturity, anebo jestli to nemůže být třeba nějaký jednoduchý přístupový test, který třeba gymnázia by dělala už ve 2. ročníku a střední odborné školy třeba ve 3. nebo ve 4. A tím by se trochu vyrovnal i rozdíl hodinových dotací, ale to je spíše na přemýšlení při kávě, kterou teď budete mít při občerstvení. Po přestávce vystoupí pan doktor Kostečka, předseda Asociace středoškolských učitelů českého jazyka, takže tím potěším i pana doktora Hausenblase, že teď bude český jazyk. A je to asociace, která čím dál tím více promlouvá do podoby maturity nebo jak by maturita měla vypadat, a to již bude po přestávce jako takové. Takže po mé levici, po vaší pravici v kuloárech je připraveno občerstvení. Uděláme tedy krátkou 25minutovou přestávku a ve čtvrt bychom se tady sešli ke zbytku diskusního bloku.

(Přestávka.)

(Po přestávce.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: A nyní vystoupí pan doktor Kostečka a jeho příspěvek má název Maturita přátelská, nebo evropská? Pan doktor je předseda Asociace středoškolských učitelů češtiny.

PhDr. Jiří Kostečka, Ph.D., předseda Asociace středoškolských učitelů češtiny: Dobré už odpoledne, dámy a pánové, já jsem si vzpomněl před přestávkou na Marka Tullia Cicérona, který učil, že poslední řečník v bloku to má vždycky nejlepší, protože jeho slova se nejlépe pamatují, ale já si nemyslím, že by to byla tady pravda po tom všem, co jsme slyšeli, a po příjemné únavě po občerstvení. Nicméně věřte, že to co teď za chvíli uvidíte a snad i uslyšíte, vás velice rychle

probudí, protože předpokládám, že informovanost veřejnosti, byť tady samozřejmě je celá řada lidí, kteří se tomu věnují, není tak velká. Proč jsem zařadil ukázky z reálných maturitních slohových prací letošních? Už toto je prosím 2013, ne ty loňské, které jsme vydávali a které jsou už dostatečně známy. Prostě proto, že teprve ve chvíli, kdy jsme ukázky z těchto maturit začali – pochopitelně přísně anonymně – vydávat a publikovat, tak národ otevřel oči. Teprve tehdy se ukázalo, že to nebyli centrální hodnotitelé, kteří to kosili jako u Verdunu, ale že to byli ze dvou třetin studenti středních škol, kteří jsou schopni vytvořit takovýto text. A opět, proč o tom hovořím nebo proč to tady pouštím? Protože mým tématem je maturita evropská, nebo přátelská? Něco takového by v Evropě absolutně nemohlo v mateřském jazyce projít. Věřte tomu, že práce, ze kterých tyto ukázky vidíte a uvidíte, u nás při hodnocení na školách bezpečně projdou. Já jsem uvedl nejprve tedy pravopisně šilené ukázky, protože ty jsou samozřejmě nejvděčnější, ale zároveň jsem zařadil některé další, které ukazují i myšlenkovou úroveň studenta, protože pochopitelně úroveň jazyková je s úrovní myšlenkovou velice, velice spojená. Když se podíváte, třeba toto je téma o bulváru. Já vám nechám tu minutku, abyste si to přečetli, a uděláte si názor sami. (Nechává prostor k přečtení textu.) Opakuji ještě jednou, toto v evropské maturitě nemůže projít. Já jsem si tyhle ukázky vytiskl, ale omlouvám se, naprosto jsem podcenil počet účastníků tohoto setkání, takže jich mám jenom 30, ale kdybyste měli zájem, tak tam u mě na stolečku jsou k dispozici a pochopitelně budou vyvěšeny také na našem asociačním webu středoškolských češtinářů, kde je uvidíte. Já půjdu ještě dál. Tohle jste viděli, takže snad jenom na půl minuty pro ty, kteří se vrátili z přestávky o něco později, ještě jednou. Zejména poslední ukázka je opravdu neuvěřitelná. A tady jsou také ukázky z ústní maturitní zkoušky, které naše asociace má k dispozici, a ty se zatím ještě nikde neobjevily, takže toto je, co padne při ústní části, která je hodnocena plně na školách, ta je plně v gesci škol. A znovu, má to smysl, proč to tady dávám. Ne pro pobavení v sále, ale protože budu hovořit o evropské maturitě, kterou máme ve svých představách a kterou bychom nesmírně rádi dokázali prosadit k nám do ČR. Něco takového je rovněž u maturity naprosto nepřijatelné. Já nad tím zahalím oponu milosrdenství a pokročím dál. Jestliže tedy chceme maturitu evropskou, tak ji musíme nastavit korektně – ne po česku. A pokud ji nastavíme korektně, tak splní to, že bezpečně ohlídá slušnou výstupní úroveň středoškolačka. A já tvrdím, že pokud to nebude maturita evropského střihu, tak kdo nám ohlídá to, aby neprolézali s maturitou žáci, kteří vypadají tak, jak jste před chvílkou viděli, a kdy jediným cílem opravdu, jak to tady píšu, ředitele, zřizovatele, rodičů je, aby prostě nějak prolezl. To nic jiného, než ta maturita neohlídá. Docela mě zarazilo to, že tady padlo několikrát to, že neznáme cíle maturitní zkoušky. Můžu mluvit za češtináře, my je známe velice dobře a mnohokrát jsme je také publikovali. Tady jsou. Ty nejdůležitější jsem pročervenil. Samozřejmě zajistit objektivní hodnocení, a pozor, včetně možnosti jeho přesného přezkoumání. To tam má svůj smysl, já o tom budu hovořit u ústní zkoušky, protože v této chvíli je ústní zkouška absolutně nepřezkoumatelná z českého jazyka. Zajistit naplnění standardů atd., to si také budete moct potom přečíst. A já přejdu k zajímavější věci. Důležitá je motivace žáka, ale také motivace učitele k tomu, aby žáka vedl ve výuce tak, aby kandidát podal maximum. A o tom opět budu hovořit, protože při centrálním hodnocení mimo školy, kde odpadá osobnost učitele, který toho žáka učil, tak samozřejmě prudce narůstá motivace učitele, aby žáka připravil tak, že ho jiný hodnotitel, který ho vůbec nezná, ohodnotil dobře. Já se můžu přiznat, že když poprvé přicházely výsledky z mezinárodní maturity, kterou nabízíme na naší škole, a kde absolutně neexistuje hodnocení na škole, to jde všechno pryč a naprosto anonymně se to hodnotí venku, tak já jsem se trošku třásl, protože to byl první rok. A když potom přišly vynikající výsledky, tak prostě při vší skromnosti pýcha, která se učitele zmocní, když vidí, že někdo jiný, který naprosto na tom nemá zájem, ocení toho žáka dobře, je veliká. Ale jestliže hodnotíte na školách, tak samozřejmě, jak za chvíli ukážu na grafech – velmi jednoduchých, budou jenom tři – tak to dopadne tak, jak to dopadne. Tím navážu trošku na pana ředitele Zíku. Tak. Jaké jsou neuralgické body stávajícího maturitního modelu? Byla tady o nich řeč, předřečníci mě jednoznačně předběhli, takže budu opět velice rychlý. Doufám, pane profesore, že se vám vyrovnám. První. Uvažuje se o tom, že by se měla odsunout jednak slohová práce, a jednak ústní zkouška do gesce škola a že by se nechal jenom maturitní test, tzv. didaktický test, jako tzv. nepodkročitelné minimum. Proti tomu protestují nejenom češtináři, proti tomu protestují velice silně i učitelé cizích jazyků, jak také za chvíli uslyšíte, z velice jednoduchého důvodu: zrušit komplexnost zkoušky znamená, že ze zkoušky z jazyka, z maturitní zkoušky z jazyka, státní maturitní zkoušky z jazyka kandidát neotevře ústa. To je dost absurdní! Čili náš názor je, v žádném případě nerušit komplexnost, nechat všechny tři části – jak test, tak slohovou práci, tak ústní zkoušku plně v gesci státu a s co největší kontrolou státu. Jiná věc je

profilová zkouška. Tam samozřejmě je to věc ryze škol. Půjdu dál. K čemu došlo po zrušení dvou úrovní? Já bych podepsal všechno, co se tady už řeklo, takže opět budu velice rychlý. Abychom byli zcela objektivní, byly tam i objektivní a uznatelné důvody. Ten model byl skutečně velmi náročný organizačně, to by vám i pan ředitel Zíka potvrdil, byl drahý a maturanty hlavně naprosto nic nenutilo si tu vyšší úroveň prostě zvolit. Ony je k tomu v první řadě nenutily vysoké školy, což má zase ten důvod, že i tam je kapitální platba na žáka a hon na žáka, čili oni brali prostě kohokoliv i se základní úrovní. Náš model, který za chvíli představím, se snaží tohle eliminovat. Další věc je, a tady tedy mířím do vlastních řad češtinářských, že češtinářský test vyšší úrovně byl koncipován vysloveně lingvoliterárně, bohemisticky, a tudíž byl přijatelný pro pár fakult tohoto zaměření, nikoliv třeba pro právnickou fakultu, FSV, pro ekonomickou fakultu, pro mediky atd. Takže to se pokoušíme také řešit. Negativní důsledky ovšem zrušení dvou úrovní jsou jasné a byla tady o nich řeč. Nastavit jedinou úroveň je nemožné za situace, v jaké se nachází naše školství. Buď ta zkouška bude alespoň přiměřeně náročná pro gymnazisty a pak ji nesloží odhadem polovina, možná dvě třetiny žáků učilišť, nebo to snížíme tam, kam jsme to snížili, a pak to budou tedy skládat sedmáci. Já se nedomnívám jako kolega Hausenblas, že je to dobře. Prostě není možné, aby dobře nastavenou maturitu bez problémů skládali žáci sedmých tříd běžné základní školy. Možná vynikající, možná mimořádně nadaní, ale i tam bych byl opatrný. Co se stalo po zrušení centrálního hodnocení maturitních slohů, to za chvíli uvidíte v jednom dost šíleném grafu – předešlu. V první řadě je to naprosto v rozporu s moderním trendem jako v Evropě, tak v USA. Tam se to všechno zabalí, pošle se to buď na jinou školu nebo do centra, tam se to plně anonymně opraví, tak jako to bylo loni a vrátí se to zpátky. To, že se u nás zpanikařilo, když začala propadat ne 2 %, ale 7 %, nebo ne 5 %, ale 15 % studentů, to je fakt. Na to naše veřejnost prostě nebyla zvyklá, ale byl to naprosto reálný obraz dovedností jedné poloviny až dvou třetin středoškolské populace. A teď jedna věc. Velice se poukazovalo na údajné chyby centrálních hodnotitelů. My jsme nepopřeli, že tam k nim došlo. Skutečně. Ale byl to první rok a centrální hodnotitelé, za první, prošli trojstupňovou certifikační zkouškou nebo certifikačním procesem a byla minimálně troj- a většinou čtyřstupňová certifikační úroveň, než někdo dostal nedostatečnou. Něco prošlo, něco uteklo. Ale umíte si představit, jaká je tedy úroveň těch učitelů, kteří hodnotí – a to není nic proti nim, ale oni tím prostě neprošli, oni neotevřeli a neopravili několik set slohových prací, jak to dělaly hodnotitelské týmy při školeních. Oni si nevyměňovali zkušenosti, oni neřešili to, co udělat s tvrdou pornografií, kterou napíše žák vynikající češtinou a předloží to jako maturitní práci. To je samozřejmě extrém, ale my jsme řešili právě i ty otázky cut-off score, kde to tedy ještě projde, kde ne. A měli jsme na to speciální balík právě těchto prací, kdy jsme opravovali sto prací, které vypadaly někde mezi čtyřkou a pětkou, a my jsme se sjednotili na tom, jestli je to čtyřka, nebo to není čtyřka. Toto na školách neprošlo, čili já trvám na tom, že hodnotitelé na školách naprosto nejsou srovnatelní s hodnotiteli centrálními, kteří prošli certifikací. A veškerá ta, řekl bych trošku panická a panikařská úprava maturity 2012 na tu letošní vedla k tomu, co neváhám naprosto veřejně označit termínem, který už také padal, termínem cinknutá maturita. A pokusím se vám to dokázat. Tady je první graf. Připomínám, že tyto grafy jsou grafy CERMATu a dostal jsem se k nim velice jednoduchou cestou, naprosto veřejnou – byly totiž předneseny na maturitním fóru 1. června v Hradci Králové, které svolala Asociace středoškolských češtinářů, čili čerpám z veřejných zdrojů. Když se podíváte, tak na základní úrovni v roce 2011 bylo neúspěšných 1,9 % maturantů, v loňském roce, kde se hodnotilo centrálně, to bylo, pokud dobře vidím, něco přes 7 % a letos, kdy se to vrátilo zpátky do škol, už zase jenom nějaká 2 %. Tak buď loňský maturitní ročník byl mimořádně hloupý, nebo školní hodnotitelé přidávají. A to tvrdě! Půjdu dál. Další graf, který dokazuje cinknutou maturitu. Tady vidíte, jak vypadalo – vteřinku, já se musím podívat. Já totiž jsem myslel, že budu mít před sebou notebook a nevidím to. Ony ty grafy jsou velmi podobné. Tak to je ústní zkouška a tam pro vaši informaci, vlastně to ani nemusím říkat, hádejte, co bylo cut-off score, to znamená, co byl nejmenší počet bodů, kdy už jste prošli, a co byl první počet bodů, kdy jste už neprošli a měli jste nedostatečnou. Já nejsem matematik a loni jsem dostal šíleně vynadáno, když jsem operoval Gaussovou křivkou. Ačkoliv mám z matematiky maturitu, tak si myslím, že jí trošku rozumím, ale když se podíváte na tohle, a já jsem to konzultoval letos pro jistotu znovu s matematiky, tak ti mně řekli, že zhruba 80 tisíc maturantů už je dostatečně velký vzorek na to, aby Gaussova křivka fungovala. Pokud se mýlím, věřím, že mě někteří matematici tady opraví. Tady zjevně nefunguje, a aby někdo argumentoval tím, že je náhoda, že ten otřesný zub je právě mezi neprospěl a prospěl, to by asi bylo dost zcestné. Já už jsem se někde vyjádřil, že to je zub, který by té křivce allosaurus záviděl, ale když se podíváte dál, tak tady vidíte další srovnání a toto... (Přechází k plátnu.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Jinak ještě mikrofon je přímo u toho, tak je také možné i tam odsud hovořit, kdybyste chtěl.

PhDr. Jiří Kostečka, Ph.D.: Ale to mně učitelská čest nedovolí, protože levé křídlo bych absolutně nedokázal ovládat. (Pobavení.) Takže tady vidíte, že matematika asi nelže. To znamená tam, kde se hodnotí centrálně, to je didaktický test, tak ta Gaussovka poměrně velmi slušně funguje. To je ten graf nižší. A tam, kde se hodnotí na školách, to znamená domácími hodnotiteli, tak tam dochází k tomu, že se Gaussova křivka hroutí, resp. tam žádná není. A úplně neuvěřitelně – čím lepší je dosažitelné skóre, tím víc žáků ho má. Zvláštní. Tady jsou potom další grafy, ale toto jsou grafy, které jsou vypůjčeny od metodiků cizích jazyků, a ukazují naprosto totéž. Tam, kde se hodnotí centrálně, objektivně, tam funguje Gauss. Tam, kde se hodnotí na škole, to je ten pravý graf, podívejte se, a tohle už by záviděl tyrannosaurus rex. Přecházím k té pozitivnější části, to znamená, co Asociace středoškolských češtinářů navrhuje. My samozřejmě máme podrobně rozpracováváno metodiku nebo koncepci maturity z českého jazyka a literatury. O té tady budu hovořit jenom velmi stručně, protože nejste češtináři, nejsem na fóru primárně bohemistickém, ale máme také koncepci maturity celkové nebo maturitního rámce k roku 2018. To proto, že jak tady naprosto správně zaznělo, konečně už by aspoň jeden maturitní ročník se měl dozvědět čtyři roky předem, jak bude maturovat. Tak proto ta 18. První tedy – bezpodmínečně zachovat komplexnost maturitní zkoušky, čili neodsouvat slohovku a ústní zkoušku někam na školy a dělejte si to tam, jak chcete. Když je to státní maturita, musí ji hlídat stát. Druhá – zachovat, resp. vrátit se k principu dvou úrovní, ale podstatně ho zefektivnit, a k tomu se dostanu, jakmile vám pustím úplně poslední slajd. A konečně vrátit centrální hodnocení slohů. To je imperativ. Tady prostě je 400 výborně vyškolených hodnotitelů, kteří i prošli tím sítím, kde odešli ti, kteří opravdu nehodnotili v roce 2012 dobře, jsou připravení, sedí a nedělají nic. Jak si to představujeme? představujeme si to tak, že jednotlivé části, teď budu mluvit k češtině, ale myslím si, že je to model, který by se dal aplikovat i na jiné předměty eventuálně, v didaktickém testu základ jakýsi; jak bude nastaven, o tom budu mluvit v úplně poslední části svého příspěvku, velmi rychle už to bude, nebojte, přičemž všichni by udělali nadstavbu v tom testu, a kdo by chtěl, tak by si zvolil ještě další část, ta by byla nadstavbová a ta už by jednoznačně byla obtížnější, ta už by byla cílená na vysoké školy jako informace: toto umím, toto jsem složil a s tímto se odvažuji u vás klepat na dveře. U slohové části to nejde, protože samozřejmě nemůžete napsat nejprve nižší slohovku a potom vyšší slohovku, ale tam by si student okamžitě vybral jednu, nebo druhou. Ta vyšší by byla na takové útvary, jako je expertní výklad, odborná úvaha, esej, pokus o umělecké vyprávění – něco, co teď vůbec nelze zadat, protože když máte jednu úroveň Z – základní, tak je nemyslitelné, aby v jednom zadání mezi deseti tématy bylo jedno zadání stížnost městskému úřadu na to, že mně soused kouří pod nos komína, a druhé esej na téma náboženství a tolerance. Absolutně nemožné! A konečně třetí ústní zkouška. Tam je ten náš návrh velmi pro někoho radikální a podle mě jediný možný, a to, že ústní zkouška by opět měla základ a nadstavbu. Ta by se nějak lišila, to je věc bohemistická, lišila by se větším počtem přečtených titulů a o pět minut delším časem a širším literárně-historickým kontextem, který by se zkoušel, ale to hlavní – ta zkouška by se nahrávala. Nahrávala by se ne na video samozřejmě, ale na audiomédium, to zdůrazňuji, protože se strhl povyk, že žádáme, aby se to nahrávalo na video. Ne, na audio. I takhle je to u mezinárodní maturity IB. Nikoho ani nenapadne, aby protestoval proti nějakému znásilnění lidských práv nebo něčemu podobnému. Studenti, to vás ujišťuji, za půl minuty zapomenou, že se něco nahrává. Každá škola si může stáhnout Audacity a dát tam malinký mikrofon a bez nejmenších problémů se to dá nahrát. Proč za to tolik plédujeme? Dám vám dva příklady, které se skutečně staly. První, byl jsem předseda maturitní komise, je to tedy už delší dobu. Naprosto nekompromisně tam poškodili jednoho žáka, tam tedy došlo kupodivu k tomu opačnému extrém. Co jim provedl, nevím. Bylo to z češtiny, takže jsem se do toho vmísil, protože jsem tomu rozuměl. Okamžitě jsem jako předseda podal protinávrh. Oni mu chtěli dát trojku. On byl na poměrně slušnou jedničku. Byl jsem přehlasován čtyřmi hlasy ku jednomu. Podle maturitní vyhlášky 441 to bylo naprosto v pořádku a já jsem musel podepsat se skřípěním zubů maturitní protokol a bylo vymalováno. Kdybych měl nahrávku, audionahrávku toho, co se tam opravdu odehrálo, tak jsem byl schopen za toho hocha jít bojovat až do Štrasburku. Pardon, tehdy do Moskvy. Druhá věc. Student z opačného hlediska se velice, velice divil tomu, že dostal nedostatečnou u ústní zkoušky a hájil se a dává to k soudu, že učitel, který mimochodem se mu snažil pomoci, protože student neřekl vůbec nic, vůbec nic!, tak ten mu dával nějaké pomocné

otázky a dospělo to tak daleko, že ten student tvrdil, že ty pomocné otázky byly na úrovni V, čili vyšší, Ioni, a tudíž že vlastně ten učitel ho poškodil. Přitom neřekl ani ň a učitel se mu snažil pomoci. Kdyby byla nahrávka, dá se třem nezávislým špičkovým češtinářům, ti jednoznačně řeknou: toto nebyly otázky V, to byly poslední zoufalé pokusy, jak tě zachránit. Půjdeme dál. Hodnocení zkoušky navrhujeme pouze prospěl-neprospěl, protože tam ta procenta se nedají pořádně převádět, ale k tomu je to hlavně, ten náš návrh. Úroveň V a úroveň nadstavbová by byly prostupné. A to je to novum a to je podle mě dramatická změna oproti úrovni V minulého roku, kdy vy jste si museli brát en bloc ze všech tří částí maturitní zkoušky věčko. My navrhujeme, aby podle požadavků vysokých škol, podle představ maturanta atd., zaměstnavatelů, to je velice důležité; ten poslední projev tady byl velmi přínosný, prostě vysoká škola řekne: Nás ani tak nezajímá, jak jsi udělal ústní zkoušku z literatury, ale hrozně nás zajímá, jak píšeš sloh a jestli didaktický test zvládneš na vyšší úrovni. Tak on si vezme ústní zkoušku ze základů a nadstavbu ve slohové práci a v testu. Může to jakýmkoliv způsobem kombinovat: 0-3, 1-2, 2-1 atd., a pokud by dělal opravnou zkoušku, může si tu vyšší úroveň snížit na nižší. Podle nás je toto model nejen schůdný, nejen lidský, ale také velice levný, protože jsme už i do určité míry modelovali, jak by to probíhalo konkrétně na školách. Naprosto normálně! Žádné časy navíc, žádné peníze navíc. (Námítky.) No tak rozhodně ne tolik, kolik se utratilo teď za vyšší úroveň. Tady je tedy konečně ten model, a to je poslední slajd skutečně, tak jak si ho představujeme v celku. Čili ve státní části český jazyk a literatura – maturitní, dnes tzv. didaktický test. Proč se tak jmenuje, nikdo neví. Písemná slohová práce a ústní zkouška. Cizí jazyk a matematika. My velice jako češtináři bojujeme za to, aby matematika byla součástí povinné maturitní zkoušky, protože ona stejně jako učivo o jazykovém systému tříbí logické myšlení, každý jinak a dohromady se to v hlavě žáka nádherně skládá. A potom je profilová část, která vás tady v této chvíli nezajímá. To zase se můžete podívat na náš asociační web. A znovu zdůrazňuji, úroveň Z, nadstavba – vzájemně prostupné. Nebrali byste si to jako balík, ale podle požadavku vysoké školy: tam základ, tam nadstavbu. Je to samozřejmě věc diskusní ještě. Úplně poslední poznámka před rozloučením. Já jsem hovořil s kolegy češtináři o návrhu, který jsme zatím neznali, pana senátora Chládek na zavedení mistrovské zkoušky. A nás to velice zaujalo, musím říct, protože v té chvíli, kdyby byla místo maturitní zkoušky pro ty obory, které to potřebují a vyžadují, zavedena mistrovská zkouška, kde ty tzv. naukové předměty by z podstaty věci měly podstatně nižší úroveň a neříkalo by se jim maturitní zkouška, tak by to znamenalo, že návrh, který máme my, by naprosto konvenoval. Pak by totiž náš základ, naše základní úroveň byla zřejmě vybírána většinou středních odborných škol – pardon, učilišť, řadou středních odborných škol a minimem gymnazistů. Nadstavbová úroveň nejspičkovějšími učilišti, určitými dobrými odbornými školami a gymnazisty, čímž by se vlastně odsunula ta skupina lidí, pro které opravdu maturita, nastaví-li se korektně, je příliš vysoko. Čili tento návrh bych doporučil i za češtináře k velmi podrobnému prozkoumání. Padlo to tady víckrát, je to ta trojúrovňová maturita, ovšem pro nás by to byla dvojúrovňová plus zkouška s mistrovskou zkouškou. Poslední, co vám chci říct, je asi tohle. Někdy kolem podzimu 1895 profesor Gol mluvil s profesorem Janem Gebauerem a vyjádřil mu svoje pochybnosti o pravosti rukopisů. A říkal něco v tom smyslu, že je to strašné a trapné, a jestliže kolega Gebauer dospěl filologickým zkoumáním ke stejnému závěru jako on sám historickým, tak že je zle, a položil velmi zajímavou otázku: Máme čekat, pane kolego, až nám to řekne cizina? A Gebauer odpověděl: Ne. Podle mého nejhlubšího přesvědčení současná maturita, tak jak je nastavena teď a letos, je nepravá, provinční a zatuchlá stejně jako ty rukopisy. Máme čekat, až nám to řekne cizina? Děkuji. (Potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Děkuji. A nyní již přecházíme do diskusní části. Já bych poprosil i vzhledem k počtu přihlášených, abychom byli pokud možno v časovém limitu. U prvních čtyřech je to v rámci panelové diskuse – poprosím do pěti minut, a u diskusních písemných příspěvků do třech minut. A nyní má slovo paní docentka J. Coufalová ze Západočeské univerzity.

doc. PaedDr. Jana Coufalová, CSC., děkanka FPE Západočeské univerzity: Tady vzhledem ke státní maturitní zkoušce bylo vzneseno už mnoho požadavků. Já k nim přidám ještě některé za vysoké školy. Mluvím tady nejenom jako děkanka fakulty, která využívá nebo snaží se využívat v přijímacím řízení výsledků státních maturitních zkoušek, ale zároveň jako zástupce skupiny vysokých škol nejenom připravujících učitele, ale i například technických, které se touto problematikou už určitou dobu zabývají. Z podnětu vysokých škol jsme se k problematice využití výsledků státních maturit sešli v roce 2010 na semináři, který se konal na půdě VUT Brno. Sešli

jsme se potom tady v Praze na ČVUT, sešli jsme se i na půdě Senátu a shodli jsme se na tom, že vysoké školy státní maturitní zkoušku chtějí, že ji potřebují především ve vztahu k přijímacímu řízení. Co jsme od státní maturity tedy konkrétně očekávali? My jsme se pokusili to i formulovat. Je to především jednotný objektivní a průhledný základní nástroj pro přijímací řízení na vysoké školy, ale také nástroj pro volbu metod práce se studenty v počátku studia. Co se za tu dobu změnilo, jak se naše očekávání naplnila a jak se změny, kterými prošla za tu dobu státní maturitní zkouška, dotkly vysokých škol? Začnu pozitivně. To, co se podařilo, je časově posunout společnou část tak, že lze výsledky didaktických testů použít pro přijímací řízení. Tady ale téměř končím s těmi pozitivními hodnoceními, protože místo dvou úrovní máme jednu úroveň. My jsme například v přijímacím řízení v roce 2012 na naší fakultě přijímali studenty, kteří dosáhli určitého výsledku ve vyšší úrovni bez přijímacích zkoušek. U předmětů, ve kterých byla pouze jedna úroveň, u předmětů typu zeměpis, dějepis, svědčila volba maturitní zkoušky z toho předmětu o zájmu o daný obor a garantovala nám i určitou srovnatelnou úroveň. To teď tedy nemáme, máme jenom omezenou škálu a máme jenom jednu úroveň. Takže v tomto roce mohou být na základě výsledku státní maturitní zkoušky přijímání jenom studenti matematiky, českého jazyka a cizích jazyků. My jsme se s tím museli nějakým způsobem vypořádat, takže to děláme tak, že o to nahrazení přijímací zkoušky výsledkem státní maturitní zkoušky může požádat student, který dosáhl určité úspěšnosti. V matematice je to třeba 80 %. Může požádat, to znamená, není už přijímán automaticky bez přijímacích zkoušek, tak jako jsme si to troufali u vyšší úrovně. Potom seřadíme podle výsledku ty, co si požádali, a určitý předem avizovaný počet je jich přijat. To, co je z pohledu vysokých škol významné, je to, že pokud se výsledky maturitních zkoušek mají využívat v přijímacím řízení na vysoké školy, pak vysoké školy musejí mít nějakou možnost podílet se na tvorbě formy i obsahu testů. V předchozích letech bohužel stály zcela mimo tento proces. My jsme se v letošním roce pokusili na fakultě prostřednictvím didaktiků jednotlivých oborů, které odpovídají předmětům společné části maturitní zkoušky, zpracovat kritériální analytickou studii požadavků maturitní zkoušky a naši odborníci provedli specifikaci parametrů přechodu mezi středoškolskou a vysokoškolskou vzdělávací úrovní. Dovolím si tvrdit, že tak vznikl skutečně odborný materiál, nezávislá analýza, která ukazuje slabé a silné stránky maturitní zkoušky, a myslím, že je to jeden z mála takových materiálů, které jsou v současné době k dispozici. Opětovně voláme po vzniku nezávislých odborných komisí odpovědných za obsah i průběh zkoušek v jednotlivých předmětech. Pan náměstek Fryč tady mluvil o tom, že existuje určitá odborná komise. Nám jde o to, a myslím si, že by o to mělo vlastně celé společnosti, aby došlo k institucionalizaci těch komisí, aby bylo zřejmé, kdo zodpovídá například za chybu nebo dvojznačnost v testu z češtiny, která byla tak medializována. Je to CERMAT, je to Ing. Zíka? Anonymita tvůrců vede ke spekulacím a vznik odborné komise jasně nadefinované, pojmenované, s jasnými odpovědnostmi by přinesl vyšší důvěryhodnost zkoušky pro veřejnost i pro vysoké školy. Domnívám se, že členy té komise by měli být učitelé středních škol, vysokých škol, ale i další odborníci. A vznik takové komise by přinesl i přirozenou spolupráci mezi středními a vysokými školami. Zde bychom se mohli poučit v zemích, které centrální objektivizovanou závěrečnou zkoušku úspěšně zavedly, jako je Polsko, Irsko, Finsko, Slovinsko. Specifickou roli ve vztahu k maturitní zkoušce hrají fakulty připravující učitele. Kolega Kubát tady říkal, že je to asi 19 fakult. Ono těch pedagogických je 9 a všech, jestliže počítáme i přípravu učitelů odborných předmětů, je téměř 40. Bez informovanosti učitel základních a středních škol o metodách kvantitativního hodnocení žáků a jeho významu nepřinese systém očekávané výsledky. Několikrát tady zaznělo, že mnoho záleží na učitelích. Bez jejich uvědomělého uchopení státní maturitní zkoušky se nikam nedostaneme. Je proto nutné implementovat takové znalosti do pregraduální přípravy učitelů a fakulty připravující učitele deklarovaly i svoji připravenost podílet se v tomto směru i na celoživotním vzdělávání učitelů. Takhle bych mohla v té inventuře pokračovat a její závěry by asi nebyly příliš povzbudivé. Přesto chci skončit optimisticky. Myslím si, že pořád ještě je čas to změnit a že stále jsou tady vysoké školy a fakulty, které chtějí výsledky státní maturitní zkoušky využívat a které nabízejí pro její zkvalitnění svůj odborný potenciál. Děkuji. (Potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Já také děkuji paní docentce. A nyní má prostor pro vystoupení pan docent E. Fuchs, předseda SUMA.

doc. RNDr. Eduard Fuchs, CSc., předseda SUMA: Dobrý den, vážené kolegyně, vážení kolegové, vážený pane předsedající, já se vzhledem k omezenému času omezím jenom na několik problémů a otázek, zejména k maturitě a ke vzdělávání učitelů. Jestliže letos neuspělo 20 % učitelů

z matematiky, myslím si, že zdůvodnění je vcelku jednoznačné a jednoduché a nemyslím si, že je pravda to, co říkal kolega Hausenblas, že příčin může být mnoho. Jestliže maturuje 80 % populačního ročníku, tak pokud je třeba klást si nějakou otázku, tak ne o 20 % z matematiky, ale jak je možné, že neuspělo jenom jedno nebo dvě procenta z těch zbývajících předmětů. Nemusím mít příliš vysokou představivost, aby bylo jasné, že maturuje-li 80 % studentů, tak minimálně 30 % z nich je podprůměrných. Ke vzdělávání učitelů. Jsem dalek toho, abych tvrdil, že všichni učitelé jsou vynikající, konec konců naše fakulta – a já působím na Masarykově univerzitě v Brně, která pořád předstírá, že je špičkovou kamennou univerzitou, a přitom je studiu dneska přijímáme každého, kdo projde kolem vrátnice a umí se podepsat. To je prostě důsledek nesmyslného systému financování, který byl před jistou dobou nastaven, jak o tom hovořil pan profesor Piřha, a ačkoliv to všichni dávno dobře víme a víme, jak je to demotivující od základních škol po vysoké, tak prostě asi chybí politická vůle tuhle věc změnit. Dokud tohle se nezmění a dokud se nezmění chápání veřejnosti o postavení vzdělání a vzdělávání, tak leccos z toho, co chceme dělat, bude obtížné. A konečně bych chtěl říct něco k negativním tendencím, které se v poslední době...

(Konec strany A kazety číslo 2.)

(Strana B kazety č. 2.)

...bylo to například v oficiálních dokumentech NERVu, což bychom neměli podceňovat, a myslím si, že některá stanoviska může vydávat jenom ten, kdo vůbec nepochopil komplikovanost role učitele a jeho vzdělávání. Jsou to ideje typu, že k výchově učitele by mohlo stačit bakalářské vzdělání – nerozumím – a pak ještě zrůdnější tendence, že kvalitní učitel všeobecně vzdělávacího předmětu se vytvoří z vysokoškolského absolventa jiného vzdělávacího programu tak, že se mu přidá nějaký pedagogicko-psychologický základ. Tak můžeme vytvořit instruktora lyžování nebo prodavače rajčat, ale nikoliv kvalitního učitele. A konečně poznámku, která patří k mým oblíbeným tématům. Opravdu dovolíme, aby do problematiky vzdělávání a všeho, co s tím souvisí zásadním způsobem, zasahovali obchodníci se vzděláváním, jejichž jediným motivem je zabránit státu provést politické kroky, které by mohly ohrozit jejich zisky? Děkuji. (Potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Také děkuji. Vzhledem k tomu, že to tady zaznělo již vícekrát, obchodníci se vzděláváním, možná to je téma pro nějaké další veřejné slyšení. Možná by to bylo i na téma všichni obchodníci, kteří navštěvují školy s různými produkty a zatěžují ředitele se svými nabídkami. A nyní dostane slovo pan ředitel J. Kuhn, předseda Asociace ředitelů gymnázií ČR. Můžete buď od stolku, anebo k pultíku. Je to na vás. Vy nemáte mikrofon, tak to máte jednoduché, musíte k pultíku.

RNDr. Jiří Kuhn, předseda Asociace ředitelů gymnázií ČR: Vážený pane senátore, vážení hosté, kolegyně a kolegové, já mám vyčleněn jenom poměrně krátký čas, proto se budu snažit být hodně stručný a budu se věnovat jenom těm věcem, které budto tady už zazněly, nebo které pokládám za důležité, aby byly zdůrazněny. Hodně předřečníků se zabývali celkovými příčinami propadu vzdělání a úrovně vzdělání, které pociťujeme. Tady bych si dovilil poznamenat pár tezí, o kterých jsem přesvědčen a které si myslím, že za tím propadem vzdělání a úrovně vzdělanosti stojí. Základní – a za to bych dal téměř tuhu do ohně – je podle mého názoru pokles nároků. Nároky na žáky, ale nejenom na žáky, ale i na učitele, i na ředitele i na budoucí učitele postupem doby prostě klesají. Vyplývá to z toho, že mizí přijímací řízení mezi jednotlivými stupni škol, ať už mezi základní školou nebo střední školou a vysokou školou. Často se objevují názory, že zkoušení je něco v podstatě jako zločin, ověřování výsledků, že by se mělo dít úplně jiným způsobem atd. Pokles nároků je podle mého názoru jednou z hlavních příčin poklesu výsledků ve vzdělávání, které dnes tak citlivě pociťujeme. Další věc, kterou vnímám jako základní problém dnešního školství, je postupný pokles významu všeobecného vzdělávání, které dávám trošku do souvislosti s tlakem zaměstnavatelů a s tlakem průmyslových podniků, které se snaží ovlivnit cíle vzdělávání tak, aby z budoucích zaměstnanců měli pracovní sílu, která vyhovuje jejich představám o tom, co by měl absolvent střední školy umět. Tady si myslím, že skutečně není kompatibilní požadavek zaměstnavatelů s tím, kam by měl stát vzdělávání vést. Dalším důležitým momentem, který pokládám za potřebný zmínit, je zpolitizování oblasti školství. My tady ve školách vnímáme velmi časté změny, které souvisí s tím, kdo zrovna vládne ať už vládne skutečně ve vládě, anebo ten, kdo stojí za tou vládou. Školy samozřejmě v takovém prostředí mohou pracovat velmi složitě a neustálou změnu směru, změnu cílů prostě vnímáme hodně negativně. Zazněla tady také i stížnost na kurikulární reformu. Osobně si myslím, že kurikulární reforma není tou příčinou, která by měla za

následek pokles vzdělanosti nebo pokles výsledků ve vzdělávání, ale to, co souvisí s kurikulární reformou a to, co se odrazilo na vzdělávání negativně, je její nedotažení. Nedotažení ve smyslu tom, že kurikulární reforma před nás postavila nově formulované cíle, se kterými se pravděpodobně budeme schopni ztotožnit, i když jsou to tak nepopulární pojmy jako klíčové kompetence, nicméně už nedala školám a učitelům nástroje, kterými by hodnotila dosažení těchto cílů, nedala učitelům a školám k dispozici standardy, se kterými by se ty školy mohly poměřovat. Čili pokládám kurikulární reformu za nedotaženou, což se samozřejmě hodně negativně projevilo na jejím očekávaném výsledku. Další věc, která si myslím, že není úplně v pořádku a také už tady zazněla dvakrát, je systém financování. Systém financování, který v současné době ovlivňuje základní, střední i vysoké školy, prostě má za důsledek nutně snižování nároků na žáky středních škol a na studenty vysokých škol. Pan profesor nebo docent Fuchs samozřejmě už to tady zmiňoval, že dneska vysoké školy berou poměrně větší počet uchazečů, on konkrétně zmiňoval, že bereme každého, kdo projde vrátnicí. Pokud to tak je, tak je to skutečně špatně. Ve chvíli, kdy jsou střední školy, základní školy i vysoké školy motivovány k přijímání žáků z finančních důvodů, tak je to prostě špatně a nemůže to vést k dobrým koncům. To, co vidím jako další problém, je příprava učitelů – už tady také zmiňovaná příprava učitelů, kde si myslím, že tady by se měl do tohoto problému vložit více stát, přinejmenším proto, že stát financuje jak přípravu budoucích učitelů na vysokých školách a samozřejmě také financuje potom jejich platy, když už se učitelé z nich stanou. Přesto tlak ze strany státu a bohužel i tlak ze strany nás ředitelů škol, kteří vystupujeme potom následně v roli zaměstnavatelů absolventů vysokých škol, je poměrně nízký. Je potřeba si říci: my potřebujeme studenty takto vzdělané, takto připravené, aby v dnešních podmínkách na našich školách obstáli. Teď dovoluji, již rychle přejdu k maturitě. Jsem přesvědčen o tom, že maturita by měla být složena ze třech povinných předmětů. Ty předměty jsou už tady zmiňovány, čili čeština, matematika a cizí jazyk, ať už angličtina, anebo cizí jazyk obecně, vidím jako nutný krok. Ta tříšložková maturita, která obyčejně obsahovala jak cizí jazyk, tak matematiku má svoje odůvodnění. V současné době samozřejmě probíhají velice ostré diskuse mezi odbornými školami a gymnázii, protože, tak jak tady ukazoval pan Zíka, jsou velké rozdíly mezi výsledky těchto typů škol. Myslím si, že v situaci, kdy na vysoké školy v současné době odchází dvakrát tolik lidí ze středních odborných škol než z gymnázií, tak střední odborné školy v podstatě nemají z mého pohledu morální právo říkat, my nechceme tři předměty, my nechceme angličtinu a matematiku. Cíle, které tady kolega zmiňoval, že odborné školy, učiliště mají jinak nastaveny cíle, s tím asi všichni souhlasíme, nicméně dneska je situace tak deformovaná, že cíle, ke kterým byla zřízena střední odborná učiliště, a cíle, ke kterým byly zřízeny střední odborné školy, tak jak si je pamatujeme z dob našich studií předrevolučních před rokem 1990, jsou prostě úplně někde jinde. Pokud by se střední odborné školy a střední odborná učiliště držely svých cílů, nebude s tím pravděpodobně problém. Další věc, o které se tady hodně mluví, je, jestli jedna nebo dvě úrovně maturitní zkoušky. Zdánlivě se zdá, že víceúrovňová nebo pro každý typ školy jiná maturitní zkouška má svoji logiku, protože samozřejmě na těchto školách studují různě vybavení lidé. Nemyslím teď jen materiálně vybavení, ale myslím tím inteligenčně vybavení, svým zázemím jinak vybavení apod. Nicméně to, co tady zmínil pan Zíka, to tomu brání. Maturitní zkouška v současné době má jednoznačné právní důsledky. Podle toho, jestli žák nebo mladý člověk nebo člověk obecně má maturitní vysvědčení, nebo nemá, má maturitní zkoušku, nebo nemá, může vykonávat určitá povolání, je podle ní zařazován do platových stupňů, když pracuje na státním úřadě, dokonce někdy má pracovní právní důsledky. Pokud obsadil pozici, na kterou je potřeba maturitní vysvědčení, tak mu dá zaměstnavatel dobu určitou k tomu, aby maturitní zkoušku si doplnil. Ve chvíli, kdy to nezvládne, tak odchází, tu práci nemůže vykonávat. Pokud by cesta k maturitní zkoušce byla pro různé občany různě složitá, bylo by to chybně. Tím se, prosím vás, nepřimlouvám za jednu úroveň maturitní zkoušky, ale jenom tady zdůrazňuji, co všechno je potřeba vzít do úvahy, až se bude řešit, jak úroveň té zkoušky nastavit. Osobně si myslím, že by bylo vhodné podívat se na strukturu oborů, které v současné době dnes končí maturitní zkouškou, promyslet, jestli skutečně všechny obory, které dnes zakončuje maturitní vysvědčení, mají opodstatnění, resp. jejich maturitní zkouška má opodstatnění. Ve chvíli, kdy by se redukoval počet oborů s maturitní zkouškou, pravděpodobně by se dalo i pohnout s tou hranicí, přes kterou se mají maturanti přenést a která má i v dnešním pohledu garantovat určitou úroveň, resp. úroveň, kterou očekává stát od člověka, kterému vydává maturitní vysvědčení. Redukoval by se pravděpodobně počet lidí, kteří se budou pyšnit maturitním vysvědčením, nicméně si nemyslím, že by to bylo nějak na závadu. Úplně na závěr. Myslím, že vracet se na začátek, by byla chyba. Školy, učitelé, ředitelé už toho neustálého vracení se na začátek prostě mají dost. Ve chvíli, kdy se řekne – a politici nám to

odsouhlasí – tak prostě změníte ŠVP, o co jde? My ve školách víme, o co jde, když budeme měnit ŠVP. Za dva roky se ukáže, že změna, kterou jsme dostali k vykonání, nebyla úplně pravá, tak to prostě změňte jinak. Vždyť, o co jde? My už nechceme žádné změny! My chceme mít jistotu v tom, jak můžeme pracovat. Je to výzva pro politiky zejména v tom smyslu, aby neměnili svůj pohled na školství podle toho, kdo zrovna vládne. Děkuji za pozornost. (Potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Děkuji. A nyní má prostor paní Ing. E. Píšová ze sdružení AMATE.

Ing. Eva Píšová, členka Sdružení AMATE: Vážený pane senátore, vážený pane profesore, vážené dámy, vážení pánové, já sice jsem ze sdružení AMATE, ale nevystupuji tady jenom jménem AMATE, protože návrh AMATE na to, jak by měla státní maturitní zkouška vypadat, má podporu napříč všemi cizími jazyky, protože jsme ho konzultovali s asociacemi všech cizích jazyků. Náš návrh spočívá ve třech základních bodech. První bod je, zkouška musí být komplexní, to znamená, že musí mít didaktický test, který obsahuje poslech a čtení s porozuměním, musí mít písemný projev, který testuje dovednosti žáka vyjádřit se v písemné formě, a musí mít ústní projev, který je dán ústní maturitní zkouškou. Tohle je velmi důležité si uvědomit pro to, abychom věděli, jestli je možné digitalizovat zkoušku z cizího jazyka. Není to možné. Je možné digitalizovat pouze didaktický test, ale už ne ústní projev, už ne písemný projev. Náš druhý požadavek je na centralizovanou podobu maturitní zkoušky, a to tak, že centrálně bude nejenom zadávána maturitní zkouška, ale že bude i centrálně hodnocena. Viděli jste tady grafy, kde ty peaky ukazovaly, že hodnocení ve školách není až tak úplně objektivní, není až tak úplně s vypovídací hodnotou. Čísla, která jsou v závorkách za jednotlivými údaji, udávají informaci o tom, že vlastně takhle státní maturitní zkouška pro cizí jazyky už vypadá. My nechceme nic měnit, my chceme, aby bylo zachováno to, co už je. Ta zkouška v současné době je komplexní, je centrálně zadávaná, pro cizí jazyky je i centrálně hodnocena. To, co ovšem v současné době není, a to, co bylo až do roku 2012, jsou dvě úrovně obtížnosti státní maturitní zkoušky. Ty považujeme za naprosto důležité. Úroveň Z-základní úroveň, rozměj závěrečná zkouška, je zkouška, která opravňuje ty kominíky, aby vykonávali svoje povolání, a nemá žádnou vypovídací hodnotu pro vysoké školy. Pro vysoké školy má hodnotu a vypovídací úroveň V. Proč tedy ty dvě úrovně jsou naprosto zásadní a nutné? Jedna úroveň je v rozporu s rámcovým vzdělávacím plánem, který je základním dokumentem platným pro školu a který musí dodržovat, protože různé typy škol mají různou výstupní úroveň. Tím pádem není ta zkouška ani validní, protože gymnázia mají učit něco jiného, než se státní maturitní zkouškou v jedné úrovni testuje. Nemá ani vypovídací hodnotu pro vysoké školy, jak jsme slyšeli od paní docentky Coufalové, protože zatímco úroveň V můžou přijmout místo přijímacích zkoušek, s úrovní Z už je to obtížnější, protože tou úrovní Z projde 80 % populačního ročníku. Nemá samozřejmě ani vypovídací hodnotu v mezinárodním měřítku, a co je ještě asi zruďnější u té jedné úrovně, ona naprosto degraduje výuku na středních školách, protože proč by měli učitelé učit žáky něco, co je potom nikdo nebude zkoušet? Proč by se měli žáci učit něco, co se po nich nikdy nebude chtít? Proč by se měli učitelé sebevzdělávat, aby byli schopni učit žáky něco na vyšší úrovni? To znamená, jedna úroveň opravdu je něco, co naše školství degraduje nesmírným způsobem. Motivaci studentů a motivaci učitelů tady v tom případě považuji za další velmi významné faktory. Znova tady ukážu, proč jedna úroveň není možná. Tu jednu úroveň totiž nelze nastavit žádným způsobem. Když se podíváte na ten graf, tak modrá křivka udává úspěšnost odborných učilišť, červená křivka udává úspěšnost středních odborných škol a zelená křivka udává úspěšnost gymnázií. To znamená, kdybychom chtěli najít průnik těchto tří množin, tak je to někde tam v té červené křivce pro střední odborné školy, ale ani tam to nemá žádnou vypovídací hodnotu. Nemůžeme tedy najít úroveň, kterou by měli možnost nevykonat studenti gymnázií a kterou by měli současně možnost vykonat studenti odborných škol. Proto ty dvě úrovně. Abych vám ukázala, co ty dvě úrovně znamenají pro cizí jazyky. Cizí jazyky mají obrovskou výhodu proti všem ostatním předmětům, protože byl zaveden společný evropský referenční rámec a ten umožňuje do určité míry kvantifikovat znalosti studentů v něčem, co je skoro nekvantifikovatelné, a to jsou jazykové dovednosti. Úroveň B1, která odpovídá té základní úrovni, to je v podstatě úroveň, kterou bychom pracovním názvem mohli nazvat turista. To je ten, kdo se domluví, ten, kdo dokáže jednoduše vyslovit jednoduchou myšlenku z oblasti svého zájmu, a tyhle jednoduché myšlenky dokáže jednoduše řadit za sebe. Zatímco úroveň B2, kterou by měli ovládat gymnázisti, to už jsou srozumitelné, jasné, rozvité myšlenky, které jsou koherentně řazeny nejenom lineárně, které jsou podpořeny argumenty. A ta je moje otázka: Myslíte, že chceme, aby maturant

opravdu uměl jenom jednoduše lineárně za sebou řadit jednoduché myšlenky? Děkuji vám za pozornost. (Potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Děkuji. A nyní poprosím pana ředitele Ing. J. Zajíčka, který nám řekne pohled odborných škol.

Ing. Jiří Zajíček, předseda Unie školských asociací CZESHA: Vážený pane senátore, dámy a pánové, já děkuji za příležitost prezentovat názor ne svůj, ale Unie školských asociací CZESHA, jejíž jsem předsedou, protože jsme se samozřejmě zabývali velmi důkladně maturitní zkouškou již v minulosti, takže je asi dobré říci, jak vidíme z pohledu CZESHA maturitní zkoušky. Jenom pro ty, kteří možná nevědí, CZESHA reprezentuje celkem 16 školských asociací počínaje předškolním vzděláváním, konče maturitním vzděláváním s tím, že jsou to všechno prakticky asociace ředitelů škol, případně škol jako takových, tedy nikoliv profesní asociace jednotlivých učitelů. Je to tedy tak trochu pohled i ze strany zaměstnavatelů. Padlo tady už mnoho o tom, že máme vysoké procento maturantů. Plně se s tím ztotožňujeme a opravdu je nezbytně nutné podívat se na strukturu oborů a zvážit, u kterých oborů ještě budeme požadovat maturitní zkoušku, a kde to již nebude nutné, protože pokud budeme vyžadovat na všech učňovských oborech, kde to je teď, maturitní zkoušku a budeme trvat na jedné úrovni, bude ta úroveň odpovídat těm oborům vzdělávání. To je prostě logický výsledek. A jakou bude mít vypovídací hodnotu, to už tady zaznělo. V tuto chvíli máme v podstatě tři možnosti. Budťo všechno zrušíme a vrátíme se úplně na začátek a pojmeme to třeba tak, že uděláme tři typy maturitní zkoušky: jednu pro všeobecné vzdělání, druhou pro technické vzdělání, třetí pro učiliště. Druhá možnost je, že vyjdeme ze současného modelu a nějakým způsobem ho upravíme tak, aby byl smysluplnější, což by mohlo fungovat v kombinaci s úpravou struktury oborů vzdělávání, protože pak by se i ta úroveň mohla zvýšit. A třetí možnost je ta, že neuděláme vůbec nic, tedy v tom smyslu, že struktura zůstane stejná a budeme si hrát s úrovní apod., kdy necháme ve společné části jeden povinný předmět a dva volitelné předměty – cizí jazyk proti matematice, což je mimochodem názor celé řady odborných asociací i na půdě CZESHA, ovšem není úplně majoritní, takže jsme došli ke konsensu, kdy jsme jednali společně na půdě CZESHA s Asociací ředitelů gymnázií, kterou tady reprezentuje pan ředitel Kuhn, kde jsme se dokázali domluvit na kompromisním návrhu, který ale bohužel zapadl – nevím, z jakého důvodu – kdy jsme došli k pohledu takovému: Bude to model zkráceně 2-2-1. Dva povinné předměty ve společné části, kterými může být český jazyk povinně a potom to může být budťo matematika, anebo cizí jazyk – volitelně žákem, k tomu dva předměty profilové na úrovni školy; to ať si udělá škola, jak uzná za vhodné, a ten pátý předmět by byl volitelný na úrovni žáka budťo z té množiny předmětů nabízených státem a mohl by to být doplňkově další cizí jazyk nebo matematika, takže u žáků, kteří by chtěli pokrčovat na vysokých školách, by to tedy ve finále byly tři povinné zkoušky ze společné části, a žáci, kteří by nechtěli na vysokou školu, tak by si maturovali z dalšího profilového předmětu, což by naprosto splňovalo jak požadavky vysokých škol, tak odborné veřejnosti, pokud trvá na tom, že žáci mají mít odborné kompetence. Takže tento návrh nám přišel jako rozumný, dohodli jsme se na něm, a jak teď vidím, tak na půdě CZESHA na něm stále trváme, držíme se kompromisu. Proč protistrana nebo partneři, abych to nestavěl kontroverzně, ustoupili a mají na to jiný názor, to je asi otázka další diskuse, ale to asi nemá smysl řešit teď v tuto chvíli na tomto fóru. Padlo tady mnoho o tom, že poklesla kvalita maturantů. Plně s tím souhlasím, ale ono to vychází z toho, že velmi výrazně poklesla kvalita na vstupu. Můžeme spekulovat dlouze nad tím, čím to je, jestli je to rozvolněním RVP, až příliš velkým rozvolněním na základních školách, jestli je to vysokým podílem žáků, kteří odcházejí na víceletá gymnázia, nebo jestli je to tím, že žákům chybí motivace, protože proč by se měli snažit něco dělat, když vědí, že se dostanou na maturitní obor vzdělávání, a vědí, že tu maturitu nakonec udělají, protože je v zájmu škol, aby tam tu maturitu absolvovali, a pokud maturitu získají, že si najdou vysokou školu, kde určitě na některé udělají bakaláře, protože procento vysokých škol je takové, že to naprosto neodpovídá potřebám tohoto státu. Takže tam je podle mého názoru největší problém. Souvisí to s financováním, souvisí to se sítí škol a souvisí to s politickým rozhodnutím naší reprezentace, kterou jsme si zvolili a která do této chvíli na úrovni krajů, ani vyšší nedokázala situaci vyřešit. Já si myslím, že je to důležité jsem v rámci snad tří minut dokázal říci. Víc to asi nemá smysl rozebírat, protože mnoho tady bylo popsáno, ale opravdu máme před sebou mnoho práce, ale ta práce musí začít na politickém poli, kdy skutečně naši politici se rozhodnou, že chtějí kvalifikovaně něco dělat a že se skutečně pustí do díla a vytvoří koncepci vzdělávání, která bude funkční a životaschopná. Děkuji. (Potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Děkuji. A uzavřel bych blok přijímání přihlášek do diskuse, protože jich již máme tolik, že bychom ani čas, který je určen pro veřejné slyšení, nestihli. Poprosím všechny tedy opravdu o krátkost a věcnost. Teď bude mít slovo Oldřich Botlík, který bude reagovat na téma podvádění u maturit, a připraví se pan doktor Kříž.

RNDr. Oldřich Botlík, CSc.: Dobré odpoledne. Tady se hodně mluvilo nebo trochu mluvilo o srovnávání úspěšnosti maturantů v testu z češtiny a v testu z matematiky. Já chci poukázat na dva faktory, které jsou podle mého názoru důležité. Jednak v testu matematika se letos poprvé objevily tzv. široce otevřené úlohy, jestli si dobře pamatuji to pojmenování, což jsou úlohy, ve kterých žák musí zaznamenat nejen výsledek, ale také postup, kterým k tomu výsledku dospěl. Já si myslím, že tahle změna, za kterou je třeba CERMAT velmi hlasitě pochválit, ovšem udělala z toho testu matematika něco, co už přestalo být srovnatelné svojí náročností s těmi zbývajícími dvěma testy. Já to vysvětlím. Druhý problém, který tam vidím, je v tom, že vlastně není nastavena vůbec náročnost toho testu, ani jednotlivých úloh, protože ten katalog vlastně jenom říká, že čeho se ty testy mají týkat. Já bych dal takový příklad a tím přejdu i k tomu, čím chci uzavřít. Tam je taková třeba úloha o kádi tvaru válce, která je naplněna vodou. Je tam zadáno, jaký je obsah dna té kádi a úlohou maturantů bylo spočítat, jak vysoko ta voda sahá. Ta úloha mohla být zadána deseti dvaceti dalšími způsoby, mohla například místo obsahu dna obsahovat jenom údaj o poloměru nebo průměru a úspěšnost té úlohy, to vám garantuji, by výrazně závisela na tom, jaké údaje tam zadám, protože děti si pletou obsah s obvodem, pletou si poloměr s průměrem, a kdyby tam byl zadán například místo obsahu průměr dna, věřím, že to dopadlo daleko hůř. Co je ovšem podstatné, že tohle je zrovna příklad úlohy, kde žák jenom vybírá, která z těch pěti, v tomto případě pěti, nabízených odpovědí je správná. A teď si představte, že máte před sebou ten záznamový arch, a někdo vám buď řekne, nebo jiným způsobem naznačí, že správná odpověď je B. Když mu věříte, tak vy tam tu odpověď B zakřížkujete, odpověděli jste správně a já jsem vám třeba doteď vůbec neprozradil konkrétní čísla, která jediná umožňují k té správné odpovědi dospět. Já bych to mohl udělat i jinak, třeba nějakými gesty. Já jsem se díval na internetu, tam se živě diskutuje o tom, že na mnoha školách dokonce napovídali i učitelé, ale samozřejmě můžou napovídat i děti samy. Nemusí to říkat nahlas, můžou gestikulovat. Já nebudu tedy gestikulovat, ale když vám přečtu C, D, D, D, C, C, A, C, D, B, B, B, C, C, to je všechno, co potřebujete vědět, abyste prošli didaktickým testem z češtiny. Chápete asi, jak je ta informace zranitelná vůči jakémukoliv způsobu podvádění. A to, co chci říct, je, že asi dost dobře nemá smysl posílat do škol ozbrojenou ochranku, aby hlídali učitele nebo žáky. Já si myslím, že prostě tato forma úloh má ze státní maturity zmizet, protože státní maturita prostě není soutěž, kdo se chce stát milionářem. Děkuji vám za pozornost. (Potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Děkuji. Nyní má slovo pan doktor J. Kříž a připraví se paní Jana Jílková.

RNDr. Jan Kříž, Ph.D., Univerzita Hradec Králové: Děkuji za slovo. Dobré odpoledne, dámy a pánové. Dovolte mi velmi stručně navázat na vstoupení předsedy Jednoty českých matematiků a fyziků pana doktora Kubáta na téma, které se přímo netýká státních maturit, ale spadá mezi cíle dnešního veřejného slyšení. Jedním z vážných důvodů, se kterými se ČR v současnosti potýká, je nedostatek kvalifikovaných pracovníků v oblasti přírodních věd a techniky doprovázený klesajícím zájmem o studium matematiky, fyziky a technických disciplín. Účinnou cestou, jak motivovat zájem studentů o tyto obory, je vyhledávání a systematická práce s talentovanými žáky. Bohužel je nutno konstatovat, že přímé plošné vyhledávání matematických a fyzikálních talentů a systematická práce s nimi již od vyšších ročníků základní školy v ČR prakticky neexistuje. Jediným nástrojem tak zůstává pořádání soutěží pro talenty. Jednota českých matematiků a fyziků odborně a organizačně zajišťuje řadu takovýchto soutěží. Dvě nejstarší předmětové olympiády zde byly už jmenovány: matematická olympiáda a fyzikální olympiáda. Ačkoliv je organizací soutěží Jednota pověřena Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, bohužel finanční podpora ze strany ministerstva začíná být v posledních letech nedostatečná. Je tedy správné, aby občanské sdružení, jehož příjmy tvoří prakticky pouze členské příspěvky, dotovalo organizace soutěží z vlastních prostředků? Jak je možné, že finanční podpora sportu stejného ministerstva je stonásobně vyšší, než podpora veškerých soutěží pro talentovanou mládež, tedy nejen těch, které organizuje Jednota? Dovolte mi ještě se zmínit o mezinárodních kolech olympiád.

Z průzkumu, který jsme provedli mezi organizátory fyzikální olympiády na Slovensku, v Polsku, v Německu, Rakousku a Maďarsku vyplývá, že jsme jedinou zemí v regionu, jejíž Ministerstvo školství plně neuhradí účast svých reprezentantů na mezinárodních olympiádách. Nemenším problémem zůstává vyjasnění si vzájemných vztahů. V současném modelu družstvo na mezinárodní olympiádu vysílá Jednota českých matematiků a fyziků z pověření Ministerstva školství, ne tedy ministerstvo. Jde tedy o reprezentaci ČR, nebo jde o reprezentaci Jednoty českých matematiků a fyziků? Dle našeho názoru by bylo správné, aby družstvo vysílala na návrh Jednoty ČR prostřednictvím Ministerstva školství, a tedy by i ČR nesla odpovědnost za své reprezentanty během jejich pobytu v zahraničí. Podrobnější informace jsou k nalezení ve stanovisku, které naleznete na stole po mé levé ruce, nebo jste ho dostali do ruky. Děkuji za pozornost. (Potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Také děkuji. Pan náměstek určitě přenese informaci panu ministroví a nyní poprosím Janu Jílkovou. Její příspěvek je na téma jiný pohled na maturitní zkoušku. A poprosím, aby se připravil pan Ing. Jiří Polák.

Dr. Jana Jílková, Ph.D., regionální koordinátor AUA, AMATE: Dobrý den, pane senátore, vážené dámy a pánové, já jsem tady za Asociaci učitelů angličtiny, a jestliže podle školského zákona maturitní zkouška má ověřit, jak žáci dosáhli cílů vzdělávání a ověřit jejich klíčové vědomosti a dovednosti s cílem pro jejich další uplatnitelnost a využití, tak bychom se měli na výsledky maturitní zkoušky podívat také z pohledu zaměstnavatele a i běžné veřejnosti. Jak tady již zaznělo, tak ke srozumitelnosti a správné interpretaci výsledků přispívá korektní nastavení maturitní zkoušky. My podporujeme argumentaci AMATE k zachování komplexní zkoušky, i tedy maximální objektivitu a validitu a na základě našich zkušeností a za účelem zajištění objektivitu a standardizace a validity doporučujeme, aby úroveň maturitní zkoušky pro jednotlivé typy středních škol byla v souladu s rámcovým vzdělávacím programem. Zaznělo tady: gymnázia v cizích jazycích úroveň B2, ale maturitní zkouška je na úrovni B1, ale s tím, že žák by si mohl zvolit vyšší úroveň, pokud bychom tedy hovořili o základní úrovni, která by byla jako minimální jednotná pro všechny, a možnost skládat maturitní zkoušku dříve, čímž bychom vlastně eliminovali degradaci jazykové výuky. Studenti, žáci by si mohli vybrat složení zkoušky již v některém z nižších ročníků. Pro zajištění vypovídací hodnoty doporučujeme srozumitelně formulovat a prezentovat účel a cíl maturitní zkoušky tak, aby byl zřejmý i neodborné veřejnosti – a zveřejnit, dostatečným způsobem prezentovat. A navrhujeme diskusi k tomu, aby hodnocení bylo na škále procentuální, to znamená, že by lépe odráželo skutečnou úroveň žáků. Jestliže žák složí maturitní zkoušku z cizího jazyka ve druhém ročníku a bude pokračovat v jeho studiu a získá 90 %, má to určitou vypovídací hodnotu i pro zaměstnavatele pro veřejnost. Já vám děkuji za pozornost. (Potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Také děkuji a poprosím pana Jiřího Poláka. Připraví se pan Mgr. Zemek.

Ing. Jiří Polák, CSc.: Dobré odpoledne, dámy a pánové. Já jsem tady za Sdružení manažerů v informatice a my máme takovou stížnost velikou na školství, a už jsme k tomu dělali i průzkum, že vysoké školy prostě tu informatiku učí špatně a že všichni zaměstnavatelé musí tak 60-100 hodin věnovat výuce intenzivní a dalších 20-30 dnů tomu, aby v těch firmách ti lidé mohli pracovat. Když se o tom bavíme s vysokými školami, tak dojdeme k tomu, že vlastně základ problému je na střední škole a s maturitou, o které tady dneska mluvíme, a když jdeme ještě dál, tak se říká, že za všechno můžou mateřské školky. Takže já bych na to šel trochu odjinud. Já jsem se podílel pár let i kolem takového programu konkurenceschopnosti ČR v jednom ze svých působišť a myslím si, že to, o co tady opravdu jde, je o to, aby naše děti a naše budoucnost opravdu měla nějakou perspektivu a konkurenceschopnost ČR stoupala. Myslím si, že tady nezaznělo, že ta maturita je asi dobře, ta státní, že tedy je nějaká jednotná a že nemáme po každé škole jinou. Já si myslím, že to je dobře a mělo to tu podle mě zaznít. A mohli bychom jít zpátky v těch slepých uličkách. Já bych jednu slepou uličku vrátil někdy do předválečného stavu, který tedy nepamatují, ale slyšel jsem, že tehdy k maturitě patřily dva cizí jazyky. To bych možná navrhl, že by nebylo špatně se vrátit, abychom chtěli dva cizí jazyky po absolventech, kteří mají maturitu. Mohli bychom se možná v minulosti vracet i jinam. A jenom v reakci na některá vystoupení, ještě tady zaznělo ně úplně otevřeně a tak trochu zastřeně, že snad přidávat učitelům peníze by bylo špatně, nebo že to tedy nikdo nechce. Já tedy učitelem nejsem, já přednáším jeden předmět jednou za rok na vysoké škole a myslím, že

peníze, které z toho jsou, se dají rovnat téměř k nule, ale myslím si, že učitelé by měli dostat přidáno. Jsme v Senátu. Maturita, vzdělávání je politická záležitost. Jedna strana jednou řekne: maturitu chceme, podruhé řekne, my ji nechceme. Děti jsou do ulic s plakáty: chceme maturitu, nechceme maturitu. Viděli jste někde nějakou demonstraci proti fotovoltaice? Já tedy nepamatuji. Každý den každý z nás dává deset korun na to, aby mohly běžet fotovoltaické elektrárny. To tedy proti obchodníkům se vzděláním jsou trochu větší příjmy. Je to přes 40 miliard ročně, kterými se to dotuje z našich všech peněz, které na to sbíráme. Ne že bych to ministerstvu přál úplně, ale kdyby měli o 40 miliard navíc, tak by byli rádi.

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Jenom si dovolím upozornit na čas.

Ing. Jiří Polák, CSc.: Děkuji. Já bych skončil, jak jsem byl vyzván. Já si skutečně myslím, zkusme se na to dívat z toho nadhledu konkurenceschopnosti ČR. Maturita je dobře, potřebujeme ji nějak dotáhnout, potřebujeme si udělat pořádek v tom, že jsou elitní vysoké školy, že třeba pedagogické školy budou elitní a že za to dostanou elitní peníze. Děkuji vám. (Potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Děkuji. Já myslím, že dnes už ta otázka ani nestojí v té poloze maturita ano, nebo ne, ale spíše jakou by měla mít podobu, a to vidíte, že tady rezonuje celou veřejnou diskusí. Mimochodem když jsme se dotkli učitelů, já si vzpomínám, jak tady byli Finové. Mnozí z vás možná navštívili to jejich veřejné slyšení a mě tam zaujala jedna věc. Jeden profesor se zeptal novinářů, proč se stali novináři. A jedna nejmenovaná redaktorka odpověděla: protože chci změnit svět. A on říká: u nás je to obráceně. My se staneme učiteli, abychom změnili svět. A tam jsem viděl v tu chvíli rozdíl v přístupu finské společnosti k učitelům a české společnosti k učitelům. Takže možná bychom to také měli posunout do debaty se společností, jestli společnost opravdu bere učitele jako prestižní povolání. Já se obávám, že ne. A to je jedna ze zásadních věcí, která, si myslím, se musí také v budoucnu změnit. A teď poprosím pana Josefa Zemka a připraví se pan Ing. Jošek. A vzhledem k tomu, že pan Josef Zemek už se asi připravil k odchodu, tak má slovo pan Ing. Jošek a připraví se Pavel Faltýsek.

Ing. Vladimír Jošek, SŠ technická, Most: Vážený pane senátore, vážené dámy, vážení pánové, zazněla zde až příliš silná slova dnes na adresu školství – sám ještě před začátkem, když jsem četl materiály pana doktora Kubáta, poté když jsem je tady vyslechl v přednášce pana profesora Piňhy. Ale prosím, kdy začneme zjednávat nápravu, o které se zde dnes toliko mluvilo? Není pozdě v roce 2010 nebo později? Já se ptám. Hovořili jsme o úrovni znalostí žáků u maturitní zkoušky. To je velký problém pro školy, hlavně pro ředitele těchto škol, ale na straně druhé jsou tito lidé vystaveni nebo ředitelé školy společně s učiteli častokrát i různým stížnostem, nebojím se říct výhrůžkám na adresu: obrátím se na inspekci, zveřejním to v televizi NOVA, byť je to absurdní. Vůbec jenom to, že to někdo řekne, a to jsou skutečnosti, které jsou z praxe. O žebříčcích tady hovořit nechci, to bylo řečeno, že to asi není úplně vhodné. Že jsou potom touto situací znechuceni všichni pedagogičtí pracovníci, učitelské sbory, to je nám jasné. Také to tu dnes zaznělo. Já si tady kladu jednu otázku nebo další otázku – a ona tu padla: Prosím, je maturita opravdu pro každého? Dnes to tady v podstatě několikrát ten nástřel tohoto zazněl. Vždyť, jak jsem zde vyslechl, 76 % populačního ročníku – asi to také o něčem hovoří! Proč hovoříme o státních maturitách, víme. Ale proč nehovoříme o státních přijímacích na střední školy? To zde také už někdo zmiňoval, že asi by to nebylo možná od věci. Dříve to bylo, fungovalo to. Proč nelze dnes? Pan náměstek Fryč zmínil mj. ve své přednášce důraz na základní školy. Ano. Myslím si, že tam je třeba začít a zejména u té dnes často zmiňované matematiky. Financování školství, platy učitelů. Proč nebyla revokována jedna platová tabulka z dílny bývalého ministra Dobeše? Vždyť tato současná velmi často vůbec nepohlíží na aprobaci a zejména v odborném školství. Aprobace prostě dnes není prioritní. Jednotná úroveň. Ano, učební obory s maturitou, střední odborné školy, gymnázia – zákonitě rozdílnost musí být...

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Já si jenom dovolím upozornit na čas. Opravdu jsou to jenom tři minuty.

Ing. Vladimír Jošek: Už končím, pane senátore. K závěru. Velmi mě zaujala myšlenka mistrovské zkoušky, nad kterou bychom se také asi měli zamyslet. A jenom úplně poslední k panu

řediteli Kuhnovi. Střední odborná učiliště nebo střední odborné školy se nezříkají cizího jazyka. My jsme pro. Vše. Děkuji za pozornost. (Potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Děkuji. Pan Faltýsek a připraví se paní doktorka Dohnalová. Já se omlouvám, ale už máme opravdu jenom 10 minut a máme poslední tři diskusní příspěvky a musíme také dát prostor ještě panelistům, aby mohli reagovat a odpovědět na to, co tady proběhlo. Prosím, máte slovo.

Pavel Faltýsek, ředitel gymnázia, Brno: Vážený pane senátore, dámy a pánové, já vzpomínám na dobu před 14 lety, kdy jsme začali stavět dům od střechy a teď se nám to vymstilo, protože my jsme se nezabývali změnami ve stylu výuky, kurikulární reforma přišla dávno po maturitě. Myslím, že stávající podoba maturity plní pro stát jakousi zpětnou vazbu elementární znalosti maturanta, že snad maturant bude umět číst, psát, lehce počítat, jakž takž se vyjádřit v mateřském a cizím jazyce. Nic víc asi nesplní. A v téhle úrovni ne. Přesto si myslím, že je dobře, že tato maturita, i když bych tomu raději neříkal maturita, funguje, protože jinak se nám zcela kvalita vymkne z ruky. Ale musíme této zkoušce říkat maturita? Já si myslím, že by to klidně mohla být podmínka nutná pro vstup do školní maturity. Taková, která...

(Konec strany B kazety číslo 2.)

(Strana A kazety č. 3.)

...neumí malinko lépe číst, psát a počítat. A pak vytvářejme novou maturitu klidně do roku 2020. Jestli to, co provozujeme teď, bude trvat ještě pár let, zcela to zdegraduje úroveň maturitní zkoušky. Já už řediteluji na gymnáziu 15 let a vzpomínám s lehkým zamáčknutím slzy v oku na dobu, kdy studenti udělali poslední zvonění, odešli na svačák, po týdnu se vrátili krásně vyšňořený, proběhla důstojná zkouška, na základě které obdrželi ten samý den maturitní vysvědčení a důstojně jsme se rozloučili. Jestli budeme vymýšlet nové modely maturit, zkusme prosím také myslet na její společenskou úroveň a na její prestiž. To, co jsme vytvořili z maturity teď, nemá s tradičním pojetím toho pojmu prakticky nic společného. A mně je to líto, protože maturita dnes není maturitou, možná bychom tomu tak ani neměli říkat. Děkuji. (Potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Děkuji. A předposlední příspěvek bude mít paní doktorka Dohnalová a poprosím, aby se připravila paní Mgr. Valíková.

Paní M. Dohnalová: Dobrý den, dámy a pánové, dobrý den, pane senátore. Učím na Gymnáziu v Olomouci-Hejčíně. Mým oborem je český jazyk a literatura a mám třicetiletou praxi. Chtěla bych jenom velice krátce promluvit o státní maturitní zkoušce z českého jazyka a literatury. Pokusím se o část názoru češtinářské obce, která se sdružuje ve Společnosti učitelů českého jazyka. Zkouška z mateřského jazyka má jiný charakter a vychází z jiných tradic než zkouška z cizích jazyků. Pouhé napodobení tohoto modelu v některých jeho částech je podle mého názoru nefunkční. Chtěla bych tedy promluvit velice rychle o všech třech složkách. Za prvé, didaktický test. Didaktický test je podle mého názoru vhodným prostředkem kontroly úrovně vzdělání. Tady si může stát skutečně pohlídat tzv. nepodkročitelnou úroveň škol. Podle mého názoru by však měl obsahovat nejenom uzavřené, ale i otevřené úlohy. Pak se dostáváme k ústní maturitní zkoušce. Já jsem přesvědčena, protože učím na gymnáziu, že tady je prostor pro vybudování prestiže dané školy. Není mi jasné, proč musíme všichni zakoušet zcela stejný model, když právě toto je oblast, na které si může škola budovat nějakou svou firmu. A za třetí, slohové maturitní práce. To je pro mě největší problém. Hodnocení slohové maturitní práce není a nemůže být od své podstaty exaktní záležitostí. Vždycky bude subjektivní. Role jednoho tzv. kalibrovaného hodnotitele CERMATu, který opraví v neuvěřitelně krátké době na 150 prací, je podle mého názoru sporná. Lze ji uplatnit tam, kde jsou exaktně i stanoveny jednotlivé slohové útvary; to je běžné například v Británii, ale u nás taková tradice prostě není. Podle mého názoru krokem k částečné objektivitě je systém dvou hodnotitelů, kdy v případě sporu vstupuje do hry třetí odborník, většinou z fakulty. U nás na anglické sekci Gymnázia v Olomouci-Hejčíně je tato praxe již řadu velice běžná a velmi se osvědčila. Mimochodem bych chtěla podotknout, že jestli mám učit své žáky stylistiku a jsem k tomu kompetentní, tak se domnívám, že jsem kompetentní po 30 letech praxe hodnotit i jejich práce. Na závěr bych chtěla říct, že škola přátelská se nevyklučuje se školou náročnou. Chtěla bych také říci, že učitel potřebuje ke své práci klid a podporu. A věřím, že čím vzdělanější bude naše učitelská obec, tím víc mezi námi

vyroste osobností se samostatným názorem. A to je to, co si myslím, že naše škola potřebuje. Děkuji za pozornost. (Potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Také děkuji. A poslední v diskusi vystoupí paní Mgr. Valíková.

Mgr. J. Valíková: Dobrý den, vážené dámy a pánové, dobrý den, pane senátore. Já jsem tu dnes trochu náhodou, nicméně proč si to neužít. Úplně ze všechno nejdřív bych chtěla poděkovat letos CERMATu. To je překvapení, pane inženýre, asi že, protože letošní test nám a mně spřízněným češtinářkám připadal příčetný, rozumný, byl o něco těžší, než ten loňský vyšší. Já jsem analyzovala asi šest sad, takže vím, o čem mluvím. Dal se vymyslet. Takže děkujeme za letošní test, dalo se to zvládnout. Co se týče slohu, také to šlo. A mám problém, kvůli kterému jsem se přihlásila do diskuse, a to jsou maturitní pracovní listy. Chci poprosit pana Ing. Zíku, jestli by nemohl něco udělat s maturitními listy. Já jsem loni dělala 140 listů vyšší úrovně, příští rok bych je měla předělat do základní úrovně, což je práce na pět víkendů, a protože budu mít ještě školní češtinu profilovou, tak to prostě nemůžu zvládnout. Šlo by to nějak zařídit, aby nám vaše úřednice neříkaly, že musí být pracovní listy na jedné straně, když je máme na dvou stranách? Pane inženýre, šlo by to?

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: On vám pak odpoví.

Paní J. Valíková: Já jinak samozřejmě se budu ptát přes média. A ještě bych chtěla poprosit o malou pozornost. Pan kolega Kostečka tady vystoupil a já bych s ním chtěla lehce zapolemizovat, protože my jsme loni měli ve vyšší úrovni 57 studentů tuším a podle toho také vypadaly výsledky. Pan kolega Kostečka měl ve vyšší úrovni asi 3 studenty, takže jsme trošku vyšší level. Jinak jsem se zapomněla přestavit, já jsem z Arcibiskupského gymnázia. A samozřejmě ta vyšší úroveň – jenom chci říct, proč byly výsledky takové, jaké byly i podle oficiálních i neoficiálních žebříčků, které publikoval pan Zelený. Bylo to proto, že za tu vyšší úroveň byly bonusy a my jsme tím pádem měli obrovské bonusy i v loňském neoficiálním žebříčku za tu vyšší úroveň, ale bylo to jenom proto, že na naší škole jsou téměř ti studenti povinni do vyšší úrovně jít, a tím pádem se to takhle nasčítá. Prosím vás, centrální hodnotitelé. Neznám ze svého okolí prakticky žádné učitele z dobrých gymnázií, kteří by šli centrálně hodnotit, protože všichni víme, že opravit 200 slohů v době maturit je práce naprosto šílená, nereálná, nemáme na to možnosti. Škola nás natolik vytěžuje, že to nejde. A kromě toho vím, že opravit 30 prací za dva víkendy je náročné. Takže centrální hodnotitelé, to je pro mě trošku scifi záležitost. A ještě něco k loňským maturitám, resp. k opravám slohů. Pan kolega Kostečka mám ukázal příšerné gramatické a stylistické chyby. Já už jsem je také viděla. Není to problém najít v jakýchkoliv pracích z průmyslovek nebo z učňáků, to není problém najít. Chci říct, že my jsme loni neprotestovali pro chybám gramatickým a stylistickým, protestovali jsme především proti těm kritériím jedna a dvě, to znamená zadání a útvar. U útvaru jsme s kolegyněmi Dohnalovou a Vackovou a dalšími kolegyněmi z celé republiky opravily asi 20 slohů – ne tolik jako kolega Kostečka – a našly jsme tam vypravování, které bylo velmi dobré, já bych dala tak jedna dvě a dostalo za pět, protože to nebyla reportáž. Prosím vás, už někdo z vás napsal za dvě hodiny reportáž? Já jsem to ještě nezvládla! A pak je tam další věc, a to bylo tematické zadání. Loni byla dvě vypravovací témata: Jak jsem se stal pověřčivým a Svět je tuze velký a o náhody není nouze. Podle příručky paní Baumgartnerové a Kapustové, která vyšla a která byla i na webu, pokud student na konci vypravování napsal, že není pověřčivý nebo že náhody neexistují, což se může snadno stát u studentů tvořivých nebo věřících, tak nesplnil zadání. To už není psaní podle tématu, to je psaní a la teze. A to se nám, češtinářům, kteří učíme literaturu a učíme je psát poměrně poctivě a za sebe, opravdu nelíbilo, a proto jsme se proti centrálním hodnocením vzepřeli a budeme se vzpírat dále. Takže vyšší úroveň za mě ne. Centrální hodnocení ne. Letošní maturity se mi celkem líbily, až na ty karty. Děkuji. (Potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Děkuji. A to byla poslední diskutující a teď ještě budou mít možnost vystoupit panelisté, pokud budou chtít. Není to nutné. A poprosím jenom opravdu o krátkost a věcnost. Chtěl vystoupit pan profesor P. Piřha. Klidně můžete z místa.

prof. PhDr. Petr Piřha, CSc.: My jsme tady strávili poměrně dost času a za podstatné bych považoval, že maturity, ať už budou jakkoliv zformovány, mají ukázat úroveň absolventů, nikoliv

škol. Školy si budou budovat svou prestiž kvalitou svých absolventů, to jistě ano, ale musíme si uvědomit, že do práce jdou absolventi, nikoliv školy. Pro kulturnost země je kardinální vzdělanost a to vzdělanost většiny. Ta musí být základní, a proto si myslím, že by měl být vypracován jednotný standard pro absolventy povinné školní docházky, a právě tak jako v té době dostávají děti občanku, by měli mít certifikát o tom, že zvládly základní školu. Co jsem tady stále s větší bolestí zjišťoval, je všeobecná nedůvěra. Učitelé falšují, žáci podvádějí, rodiče chtějí úspěch a klídek. Za této situace se pak těžko bude cokoliv vážně dělat. A konečně bych řekl, že jsme vytaveni něčemu, co jakoby stojí úplně mimo a přitom nás to všechny unáší směrem, který je neblahý, a to je celospolečenský propad zájmu o vzdělání. Tady je neustálá dvacetiletá mediální masáž, která určuje, kdo je úspěšný a jak má být vybaven, a ten úspěšný je vlastně nepostižitelný podvodník, popř. nějaký bavič a žvanil. Jestliže takto nastavíme zájem společnosti, tak se nám bude těžko budovat školství. Vede to bohužel ještě k něčemu, a to je k pohrdání poctivými lidmi, kteří znají své limity a plně chtějí využít svých skutečných kvalit. Děkuji. (Potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Děkuji. Ještě chtěl dvě věty pan doktor J. Kubát. Prosím.

RNDr. Josef Kubát: Dámy a pánové, dnešní debata mě utvrdila v tom, že jedna úroveň maturitní zkoušky je v podstatě nemožná. Já bych začal od středních odborných učilišť, kde bychom měli skutečně zvážit v těch oborech, zda maturita ano, či ne, zda nebude mnohem výhodnější mít skutečně kvalitně připraveného – teď mi to promiňte, když řeknu řemeslníka, který svoji profesi bude ovládat s tím, že když bude chtít, bude na to mít, bude mít zájem atd., tak se může přihlásit třeba do třetího ročníku odborné školy a tu správnou řádnou maturitu si dodělat. Děkuji. (Potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Děkuji. Pan doktor J. Kostečka.

PhDr. Jiří Kostečka, Ph.D.: Já budu velice stručně reagovat na kolegyně češtinářky. Ta první. Na námitku, že nelze hodnotit jednotně slohy, odpovídám: centrální hodnotitelé nabízeli veřejně, že 10 z nich se nechá zavřít různých místností nebo do jedné pod kontrolou, dostanou deset slohů namátkou vybraných našimi oponenty a budou hodnotit, a že se shodnou na dva body v pásmu nad cut-off score a na jeden bod v pásmu cut-off score a nižším. Takhle totiž jsme hodnotili a to jsou naprosto přesné výsledky těch hodnotitelů, kteří byli certifikovaní. Druhá věc, pokud jde o úniky od tématu. My jsme opravdu nulovali, ale my jsme nulovali takové práce v naprosté většině případů, protože to, o čem hovořila kolegyně Valíková, to byly excesy, které se pak musely likvidovat další kontrolou. My jsme nulovali takové úniky od tématu, jako například to byly ty proslulé palačinky, které se měly smažit a připravit, a ta práce začínala slovy: „Palačinky se u nás doma nevaří, ale maminka umí výborné moravské buchty. Proto vám napíšu recept na moravské buchty.“ To je asi totéž, jako kdyby šéf nějakého podniku zadal napsat zprávu o činnosti sekce za minulý měsíc a dotyčný napsal pozvání na golfový turnaj. To ať se nikdo nezlobí! Konečně poslední věc. Studenti naší školy neskládali vyšší úroveň z češtiny z jednoho prostého důvodu, paní Valíková, oni totiž skládali mezinárodní maturitu International Baccalaureate a ta je zase o dva levely výš než ta vyšší maturita česká. Já se vám poroučím.

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Děkuji. Na druhou stranu, pokud ty buchty zase byly dobré, také to mohlo být poučení a někam nás to posunulo. Ještě jestli paní docentka nebo pan docent? Paní docentka. Mně to připomnělo, já si to asi neodpustím, mou maturitu z ruského jazyka, kdy bylo výročí Gagarina a já jsem se připravoval na Gagarina a čekal jsem, že to téma bude o Gagarinovi a ono tam nebylo. A V tu chvíli jsem nevěděl, co mám dělat, ale bylo tam téma největší osobnost, která ovlivnila váš dosavadní život. Tak jsem psal Gagarina. Tak to mi připomněly ty buchty. (Pobavení.) Paní docentka.

doc. PaedDr. Jana Coufalová, CSc.: Já bych si teď dovolila za pedagogické fakulty. Mnohokrát tady zazněl požadavek na kvalitního učitele. Nemohu přijmout to, že kdokoliv se může stát učitelem, konečně kdybychom my v sále to tady tvrdili, tak bychom asi byli sami proti sobě, sami sebe bychom degradovali. Fakulty pedagogické velmi potřebují podporu Ministerstva školství. Ony samy jakoby nepatří nikam. My se cítíme velmi blízko regionálnímu školství, problematice základních a středních škol, ale jsme samozřejmě zařazeni do ranku vysokých škol a je po nás

požadován především výzkum. Podle toho jsme hodnoceni. Navíc chybí požadavek státu na výzkum v oblasti pedagogické, v oblasti pedagogické, chybí zafinancování tohoto výzkumu, takže my jsme nuceni provádět mnohdy výzkum v absurdních oblastech. Já už jsem na některém shromáždění uváděla, že naší fakultě nejvíce vydělávají naši paleontologové na fakultě pedagogické, ale to je prostě špatně! Takže i na této výsostně politické půdě volám po podpoře fakult připravujících učitele. Děkuji.

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Děkuji. Ještě poprosím, kdyby se pan Kostečka vypnul. Stačí jenom mikrofon. Děkuji. Protože ono pak dělá vazbu. Pan náměstek.

PhDr. Jindřich Fryč: Já bych velmi stručně, stejně jako mí předřečníci, v tomto shrnutí za prvé vám chtěl moc poděkovat za dnešní diskusi, ale zejména za tu šíři námětů, které zde ve vztahu k maturitní zkoušce zazněly. Chtěl bych vás ujistit, za prvé, o tom, že je v maximální možné míře využijeme k formování diskuse, kterou povedeme o dalším vývoji maturitní zkoušky jako takové. Jednak vyjdeme z doporučení pracovní skupiny, ale i z dalších námětů, které tady zazněly od mých předřečníků či ostatních panelistů. Já za sebe bych byl moc rád, aby se nám podařilo maturitní zkoušku provázat s celkovým rozvojem vzdělávání u nás a neřešili jsme ji izolovaně. To tady myslím také zcela jednoznačně zaznělo. Byl bych moc rád, aby jakékoliv další změny maturitní zkoušky nevyvolávaly další významné nároky na státní rozpočet. Touto cestou bych hrozně nerad, abychom šli. A poslední poznámka k tomu, že veškeré změny, které budeme dělat, bychom vždycky dělali s vědomím, jaký budou mít dopad na žáka, jaký budou mít dopad na studenta, ať už z hlediska kvality výstupu či toho, co ho bezprostředně čeká, pokud to jsou změny velmi rychlé. A Jednotě matematiků jenom vzkazuji, že situaci soutěží předám dál tam, kam na ministerstvu patří, a určitě se tím kolegové budou zabývat. Děkuji.

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Doufám, že to neskončí tedy v koši, protože někdy „tam, kam to patří“ skončilo někde v šuplíku, tak doufejme, že to pan ministr vyřeší. Pan ředitel CERMATu bude určitě chtít odpovědět na vznesenou otázku. Máte slovo, pane řediteli.

Ing. Jiří Zíka: Já opravdu jenom krátce, abych nemusel odpovídat přes média. Pracovní listy pro český jazyk jsou věcí a kompetencí školy. My poskytujeme pouze jakési vzorové pracovní listy. Pokud vám někdo říká, že je máte dělat formálně jinak, než je děláte, pak věřte, že to není pravda. Máte je dělat pouze věcně tak, jak jsou podle kritérií hodnocení.

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Děkuji. Já se omlouvám, vy si to určitě vyříkáte po skončení, a kdyby to bylo náročnější, tak i mimo sál. A poslední věta pan B. Janyš.

Ing. Bohumil Janyš: Mám jednu jedinou poznámku, a sice co tady zaznělo k možnosti ukončení vzdělávání v učebních oborech, které mají dneska maturitní zkoušku, formou mistrovské zkoušky apod. Já si myslím, že nějaká podobná cesta se najít může. Nebude tak jednoduchá a zkratková, jak tady zaznělo, protože postavení mistrů v Evropě má a i v českých tradicích velice významné místo. Absolvent této školy je tovaryš v lepším případě, kdybych to řekl, ale tu cestu tam musíme najít. Nemůžeme vzít těm dětem potom ani cestu k vysokoškolskému vzdělání. Zase tady ty cesty jsou známé. V Německu je možné přes mistrovskou zkoušku se dopracovat k vysokým školám technického typu. Jsem přesvědčen, že tu cestu najdeme. Jsem přesvědčen, že to je rozumný návrh a že by ho bylo potřeba dále rozpracovávat, ale nebude tak jednoduchý a tak zkratkovitý, jak tady někdy zaznělo. A neodpustím si jednu malou věc. Já bych se strašně u maturit přimlouval za to, aby co nejvíc u nich fungovali učitelé; učitelé, kteří celou tu dobu s těmi žáky byli a žili. Já to zformalizování těžce nesu. Strašně těžce ho nesu a chápu ho jako obrovskou nedůvěru vůči učitelům, učitelkému sboru. To je něco, co nejsem schopen skousnout. Celý život ne, protože jsem 120krát pracoval jako předseda zkušební maturitní komise. Nikdy jsem nezažil šizení, nikdy jsem nezažil nějaké podvody a podobné věci. Prosím, věřme učitelům, dejme jim důvěru a počítejme s tím, že se snaží odvést i při maturitách co nejodpovědněji a co nejlépe svoji práci. (Potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Děkuji. Co říci závěrem? Ona nejenom ta mistrovská zkouška nebude jednoduchá, to je na jinou debatu, protože nemůže skončit po vyučení mistrovskou zkouškou, ale tak jako je to v zahraničí, absolutoriem, pak odejít třeba na dva na tři

roky do praxe a pak skládat mistrovskou zkoušku. Musí tam být zachována prostupnost, ale aby měl možnost třeba jít na vysokou školu bakalářského typu, ale to už je opravdu na jinou debatu. Sami jste viděli, že nás nečeká jednoduchá cesta za úpravou u státní maturity. Padla tady celá řada názorů. Já pevně věřím, že to Ministerstvu školství pomohlo dnes ke směřování další debaty, a doufám také, že se nevidíme naposledy a že se rádi zase zúčastníte některého dalšího veřejného slyšení na téma školství. Děkuji všem panelistům a vám za pozornost. (Potlesk.)